

BALANÇ DE SALUT LABORAL

2018

Índex

1. Introducció	5
2. Accidents de treball	7
2.1. Tipologia i evolució dels accidents de treball	7
2.1.1. Per sector d'activitat i tipus de contracte	11
2.1.2. Per províncies i comarques	12
2.2. Índex d'incidència dels accidents de treball	19
2.2.1. Segons gravetat	20
2.2.2. Segons tipus de contracte	21
2.2.3. Segons sector d'activitat	24
2.3. Conclusions dels accidents de treball	31
3. Malalties Professionals (MMPP)	34
3.1. Tipologia de malalties per sexes, territori i agents causants	35
3.2. Patologies no Traumàtiques Causades o Agreujades pel Treball (PANOTRATTS)	39
3.3. Conclusions de les malalties professionals	39
4. Propostes de CCOO	41

1. Introducció

Les dades publicades pel Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat el passat 23 de febrer dels accidents de treball a Catalunya, no indiquen una disminució global del nombre d'accidents l'any 2018 respecte el 2017.

L'informe que presentem parteix de les dades generals en xifres absolutes i percentuals a Catalunya, observant les dades dels accidents per nivell de gravetat, incorporant la dimensió dels accidents in *itinere*, revisant els accidents per tipus de contracte, atenent a l'important índex d'incidència, i mostrant els accidents per sexes i per sectors d'activitat. També fem una visió dels accidents des de la perspectiva territorial per finalitzar amb una anàlisi de les malalties professionals notificades a Catalunya.

L'anàlisi dels accidents de treball amb les diferents dades disponibles i perspectives analítiques que ofereix l'Observatori del Treball i Model Productiu del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies de la Generalitat de Catalunya, del que ens nodrim per elaborar el present informe, conté mancances per aprofundir i comprendre millor el perquè dels accidents de treball. Qüestió que s'agreuja encara més si el que volem veure són les dades relatives a les malalties professionals on resulta que des de 2007 l'esmentat Observatori no inclou cap dada nova. Hem hagut d'anar a les dades d'àmbit estatal per fer l'anàlisi i com es podrà veure, aquestes segueixen evidenciant una concentració i majoria declarativa en les dones en un sistema que manté les dificultats per declarar les malalties. Segueix produint-se una subdeclaració i invisibilitat de les malalties professionals a Catalunya i a Espanya en comparació amb altres països.

Quasi tot accident de treball és un fracàs de la prevenció i els accidents de treball i les malalties professionals són la constatació inequívoca de la pèrdua de salut. Són un punt d'atenció que pot indicar on es concentren els accidents en el sistema productiu de bens i serveis i a qui afecta dels diferents treballadors/es que cada dia són al seu lloc de treball. No obstant, per comprendre què és el que no es fa bé en la prevenció de riscos laborals i evitar que els accidents es produeixin, així com per aplicar un millor diagnòstic i proposar unes polítiques més efectives i eficients que primer frenin i després reverteixin la tendència dels accidents de treball, s'haurien de poder visualitzar els accidents amb més profunditat. La multicausalitat dels accidents de treball i les malalties necessita un creuament analític amb altres variables no disponibles en el registre dels accidents i que de ben segur són factors que sumen perquè els accidents i les malalties es produeixin. Per exemple, en el nombre d'hores de jornada treballades, la formació (quantitat i qualitat), l'experiència professional, la reincidència, l'edat del treballador/a, el tipus de contractació (eventual o indefinida), el salari, els subsectors productius, la participació sindical, la qualitat preventiva on s'ha produït l'accident, etc.

Les mancances de visualització de les dades s'han de dir perquè l'objectiu comú dels principals agents implicats (empresaris, serveis de prevenció, administració i sindicats)

ha de ser el treball per la millora de la prevenció de riscos laborals. Malgrat tot, les mancances no han d'impedir que, a partir de l'anàlisi de les dades disponibles, s'interpreti les tendències de l'augment dels accidents, a partir de la concentració sectorial, de la distribució territorial, de les característiques de gravetat i de les diferències entre els treballadors temporals i indefinits. Punt d'atenció especial resulta els accidents causats pels desplaçaments a la feina i la visió de gènere de les polítiques preventives que presenten especials deficiències i no s'estan garantint.

Veiem doncs la interpretació que fem a CCOO a partir de les dades disponibles. Avancem que la interpretació es molt crítica. La no millora és estancament o acceptació d'una intolerable pèrdua de salut o la vida per treballar. Un *déjà vu* que es repeteix des de la reforma laboral del 2012, moment en el que es comença a instal·lar la precarietat al mercat laboral i deixen de millorar, inclús empitjorar any rere any, el total d'accidents i que ens impulsa a dir prou. Després de més de 3 anys de recuperació econòmica aquesta societat no pot mirar cap a un altre costat mentre que la gent treballadora emmalalteix a la feina, s'accidenta o no torna mai més a casa seva. Que ara ens toca a nosaltres. Ens toca la irrenunciable millora de les condicions del treball pels treballadors i treballadores de Catalunya.

2. Accidents de treball

En aquest apartat recollim el conjunt dels accidents de treball. Per poder fer una descripció completa de la realitat, diferenciem segons els tipus d'accidents que també obeeixen a tipus de comunicacions diferents. Aquest es un apartat complex que inclou diferents punts de vista:

- **Accidents de treball en jornada laboral.** Són aquells que tenen una relació directa amb les condicions de treball i s'han produït en el horari i temps de treball. És obligació de l'empresari registrar-los i que estiguin diferenciats (també segons el seu registre) en si causen baixa mèdica o no. Per tant, es divideixen en:
 - **Accidents de treball sense baixa mèdica:** els que no causen una incapacitat temporal. La visualització d'aquests accidents és molt útil per a la prevenció perquè són precursors d'accidents més greus, per la qual cosa han de significar un replantejament preventiu quan es produeixen. Es comuniquen mensualment.
 - **Accidents amb baixa:** es fa una classificació segons l'estimació de la seva gravetat (dada que s'introdueix en el moment de la seva comunicació i només en el cas dels que causen baixa mèdica), però aquesta dada clínica és qüestionable donat que no hi ha un criteri homogeni per a la seva classificació on la valoració és estrictament mèdica. Així doncs, es deixen de banda les implicacions de les condicions del treball i no es comunica amb la prevenció que és, al capdavall, l'eina per evitar nous accidents. Es comuniquen individualment cada vegada que es produeixen, essent la gravetat el criteri que determina el termini de la seva comunicació.
- **Accidents de treball in itinere:** Aquest tipus d'accidents són aquells que es produeixen al anar o tornar del treball. Les empreses tendeixen a dissociar-los de les condicions de treball, però les investigacions i comportament d'aquests accidents revelen que una part important té el seu origen en les condicions de treball (horaris, emplaçaments dels llocs de treball, etc.). Així, la col·laboració amb el servei català de trànsit és el que determina l'establiment de quina part de responsabilitat està en les condicions de treball per establir les actuacions preventives que calguin. Malauradament, no s'investiguen en el sí de les empreses com la resta d'accidents perquè les empreses els consideren aliens a elles.

2.1 Tipologia i evolució dels accidents de treball

A Catalunya, segons dades del Registre d'Accidents de Treball del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies, durant l'any 2018 s'han produït 242.083 accidents de treball en el seu conjunt: amb baixa, sense baixa i in *itinere*. La xifra resultant en valor

absoluts és sensiblement superior a la de l'any 2017 on es van registrar 238.035 accidents.

D'aquest total, és a dir dels 242.083 accidents de treball comunicats a Catalunya el 2018, la distribució és la següent:

- 94.695 han tingut lloc durant la jornada de treball i han causat baixa.
- 127.735 s'han produït durant la jornada laboral i no han causat baixa.
- 19.653 s'han produït anant o tornant a la feina (in *itinere*)

	Xifres absolutes		
	2017	2018	Variació
AT amb baixa	91.125	94.695	3,91%
AT sense baixa	128.356	127.735	-0,48%
In itinere	18.554	19.653	5,92%
TOTAL	238.035	242.083	+1,70%

Font: Registre d'Accidents de Treball del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

La comparació percentual amb l'any 2017 dona com a resultat una variació de l'**+1,7%** del nombre total d'accidents. Si ho veiem per tipus, els accidents han baixat en l'apartat sense baixa (-0,48%), però els accidents amb baixa i els in *itinere* han augmentat, essent malauradament els mortals els que més ho fan (+11,1%) juntament amb els in *itinere* lleus (+6,13%) (*veure taula de accidentes amb baixa*).

Accidents de treball. Catalunya 2017-2018							
Gravetat accidents							
		Xifres absolutes			Índex d'incidència		
		2017	2018	Variació %	2017	2018	Variació %
Accidents en jornada amb baixa	Lleus	90.636	94.124	3,85	3256,68	3269,33	0,39
	Greus	525	511	-2,67	18,86	17,75	-5,89
	Mortals	54	60	11,11	1,94	2,08	7,22
	Total	91.215	94.695	3,82	3277,48	3289,16	0,36
Accidents en jornada sense baixa		128.356	127.735	-0,48	4612,01	4436,78	-3,8
		xifres absolutes			Índex d'incidència		
		2017	2018	Variació %	2017	2018	Variació %
Accidents in <i>itinere</i>	Lleus	18.299	19.420	6,13	657,51	674,54	2,59
	Greus	231	211	-8,66	8,3	7,33	-11,69
	Mortals	24	22	-8,33	0,86	0,76	-11,63
	Total	18.554	19.653	5,92	666,67	682,63	2,39

Font: Registre d'Accidents de Treball del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies.

L'anterior quadre de dades presenta, l'any 2018, un descens dels accidents sense baixa, els quals ja havien baixat el 2017 respecte el 2016 i ara continuen baixant respecte l'any 2017. De 128.356 l'any 2017 a 127.735 l'any 2018, suposant una variació del -3,80%. Una dada que no ens sorprèn. La nostra experiència sindical ens diu de les dificultats que tenen les persones treballadores, tant per què se'ls faciliti el volant d'assistència a Mútua per part de l'empresa, com per l'atenció i acceptació de les pròpies mútues que exerceixen una contínua restricció declarativa dels accidents i

baixes com accidents de treball, derivant a la més mínima oportunitat a la persona treballadora al sistema públic de salut.

Els accidents mortals mereixen especial atenció en el balanç d'aquest any ja que han augmentat significativament respecte l'any 2017.

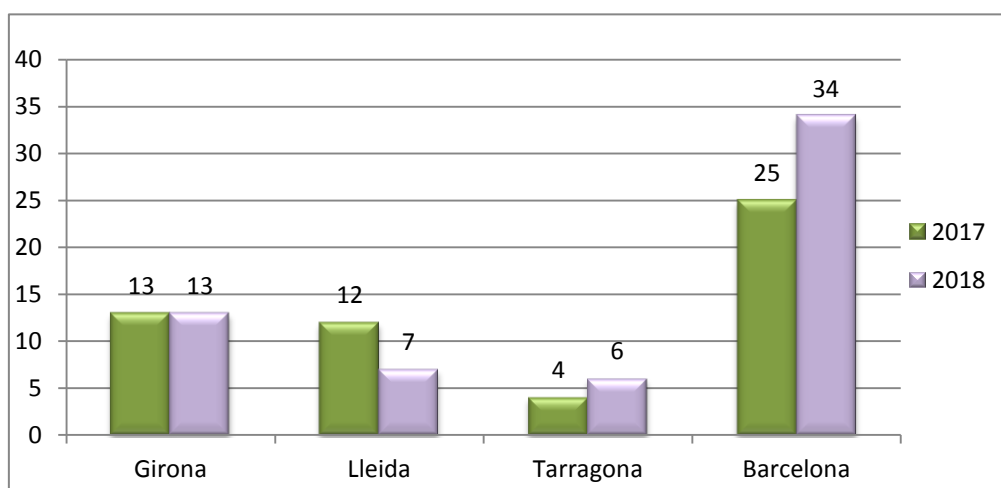
Un balanç lamentable de 82 persones mortes, dels quals 60 accidents mortals van ser en jornada de treball (6 més que l'any 2017). Dels 82 accidents mortals, 22 van ser accidents *in itinere*. A més, és rellevant assenyalar que dels 60 accidents mortals en jornada de treball que es van produir, únicament 6 tenien representants dels treballadors que eren delegats/es de prevenció.

D'altra banda, l'any 2018 s'ha produït una pujada dels accidents mortals en jornada relacionats amb el trànsit, passant de 6 l'any 2017 a 13 el 2018.

Accidents mortals en jornada de treball. Catalunya 2017-2018								
CAUSES	xifres absolutes				Índex d'incidència			
	2017	2018	Homes	Dones	2017	2018	Variació %	
Causas no traumàtiques	28	26	25	1	1,01	0,9	-10,24%	
Causas traumàtiques	No relacionats amb el trànsit	20	21	21	0	0,72	0,73	1,50%
	Relacionats amb el trànsit	6	13	12	1	0,22	0,45	109,45%
TOTAL	54	60	58	2	1,94	2,08	7,22%	
Accidents <i>in itinere</i>	24	22						
TOTAL	78	82						

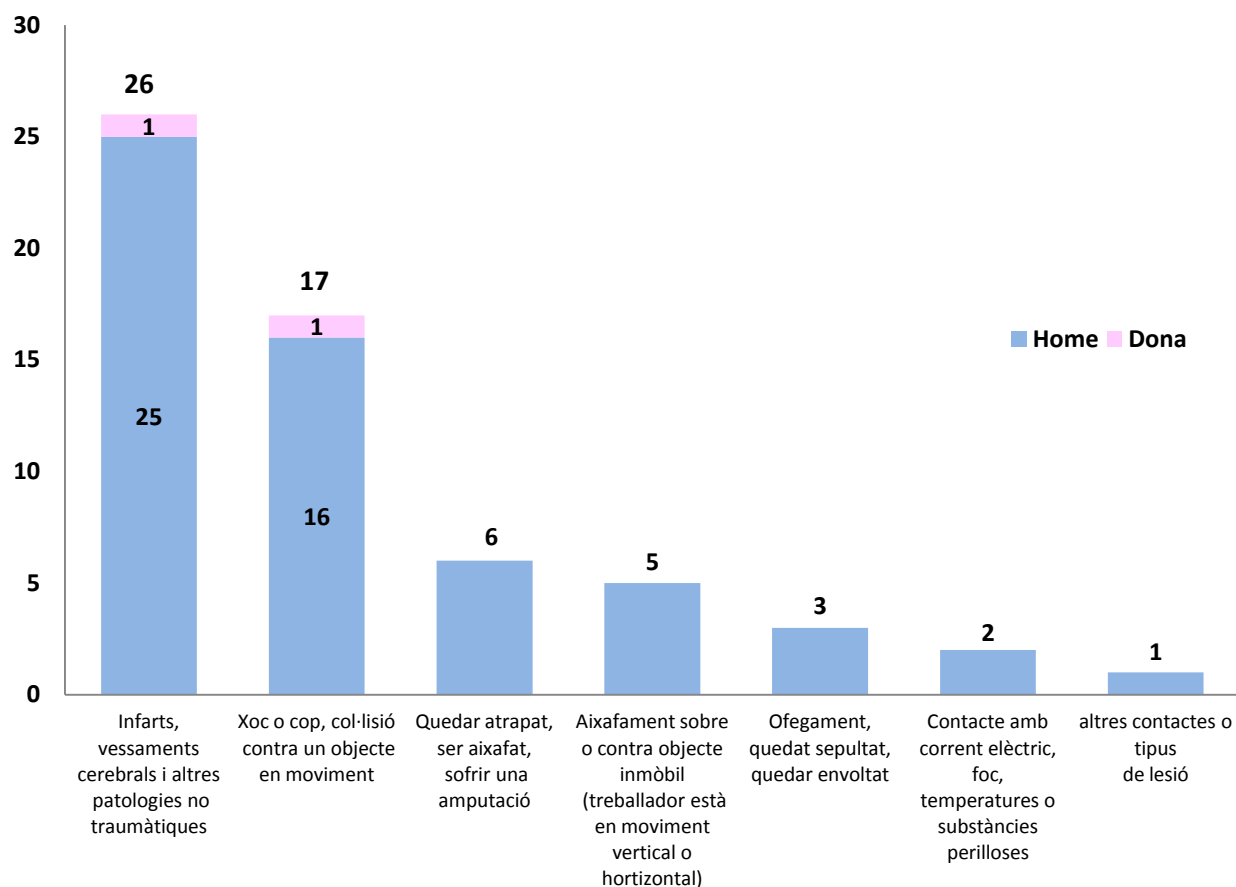
Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

Distribució Territorial a Catalunya dels accidents mortals

Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

Distribució dels accidents mortals per tipus i sexes

Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

Accidents in itinere. Catalunya 2018				
	Xifres absolutes			
	Greus	Lleus	Mortals	TOTAL
Barcelona	173	16.510	16	16.699
Girona	10	1.194	1	1.205
Lleida	14	605	2	621
Tarragona	14	1111	3	1.128
Total Catalunya	211	19.420	22	19.653

Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

Les dades dels accidents in *itinere* són preocupants en tant que han pujat gairebé un 6% l'any 2018, situant-se en 19.653 accidents. Es tracta d'una tendència del tot inacceptable. Una de cada quatre víctimes mortals en accident de treball ho va ser in *itinere*. CCOO també alerta sobre el fort creixement, més del doble, dels morts durant la jornada laboral relacionats amb el trànsit, en missió, amb 13 víctimes mortals respecte les 6 de l'any 2017 (visible en el quadre anterior dels Accidents mortals en

jornada de treball. Catalunya 2007-2018). Estem davant del fet que un 25% de la mortalitat en jornada de treball té a veure amb accidents de trànsit. Per tant, des de CCOO de Catalunya hem de denunciar aquesta negativa tendència de l'augment del nombre de persones mortes en els desplaçaments relacionats amb l'activitat laboral, tant *in itinere* com durant la jornada de treball.

2.1.1. Per sector d'activitat i tipus de contracte

Les dades d'accidents de treball amb baixa segons tipus de contracte i sector d'activitat, deixen veure com augmenta el nombre d'accidents de forma sostinguda en el cas dels treballadors/es amb contracte indefinit des de 2017.

Accident amb baixa. Contractes indefinits i sectors.				
Xifres absolutes				
	TOTAL	LLEUS	GREUS	MORTALS
TOTAL 2018	59.955	59.606	313	36
Agricultura	924	914	8	2
Construcció	4.630	4.581	44	5
Indústria	16.237	16.140	90	7
Serveis	38.164	37.971	171	22
TOTAL 2017	58.410	58.063	318	29
Agricultura	897	885	8	4
Construcció	15.646	15.551	90	5
Indústria	4.168	4.121	44	3
Serveis	37.699	37.506	176	17

Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

Accidents amb baixa . Contractes eventuais i sectors.				
Xifres absolutes				
	TOTAL	LLEUS	GREUS	MORTALS
TOTAL 2018	32.977	32.783	173	21
Agricultura	752	741	9	2
Construcció	5.493	5.436	52	5
Indústria	4.463	4.441	20	2
Serveis	22.269	22.165	92	12
TOTAL 2017	31.066	30.868	178	20
Agricultura	812	804	6	2
Construcció	4.176	4.139	34	3
Indústria	5.022	4.968	51	3
Serveis	21.056	20.957	87	12

Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

Accidents amb baixa. Contractes sense especificar				
Xifres absolutes				
	TOTAL	LLEUS	GREUS	MORTALS
TOTAL 2018	1.763	1.735	25	3
Agricultura	208	201	5	2
Construcció	291	286	5	0
Indústria	405	403	2	0
Serveis	859	845	13	1
TOTAL 2017	1.767	1.731	31	5
Agricultura	238	229	8	1
Construcció	314	311	2	1
Indústria	399	398	1	0
Serveis	816	793	20	3

Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

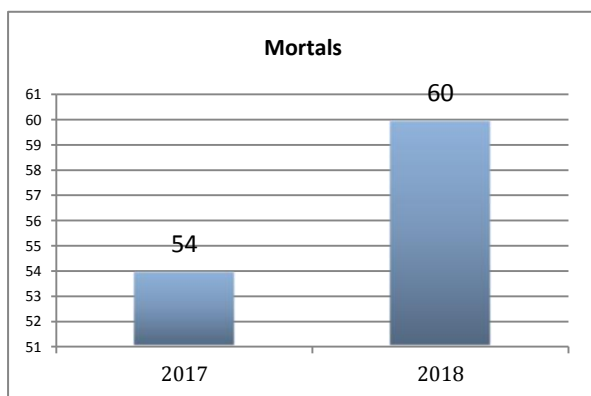
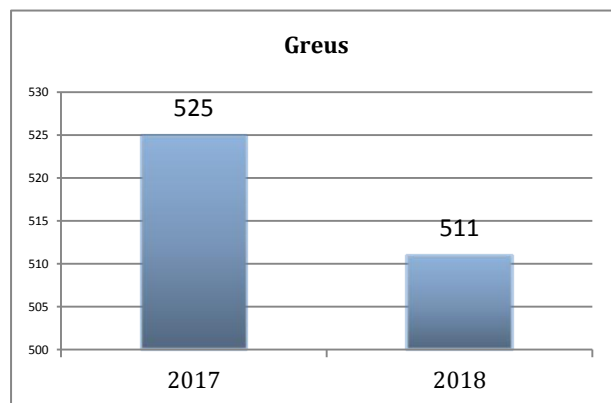
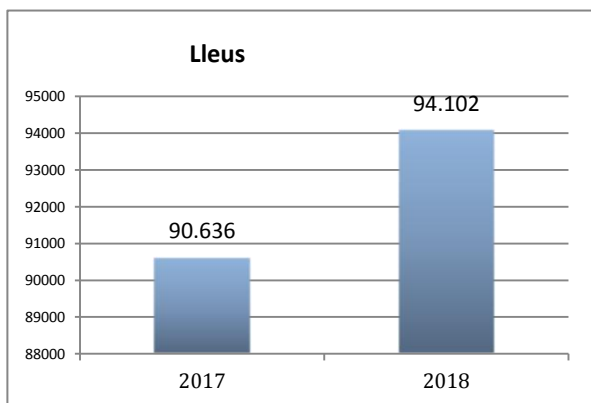
Enguany hem de reiterar la mateixa preocupació que dèiem l'any anterior respecte el comportament d'aquest índex. A l'any 2018 el nombre de persones treballadores accidentades amb contracte indefinit ha estat de 59.955 per 58.437 el 2017 i les accidentades eventuais han estat 32.977 el 2018 per 31.076 el 2017. Això suposa que un 35% dels accidentats eren amb contracte eventual l'any 2018 per un 34% el 2017 i amb un augment també de l'índex d'incidència de l'1,41% pel mateix període. Dit d'altra manera, el 2018 s'ha arribat al punt on per cada 100.000 persones treballadores, 2.708 accidentades del total tenen contracte indefinit per 5.317 persones treballadores/es amb contracte temporal. Gairebé el doble en l'índex d'aquest darrer col·lectiu. Un creixement exponencial que segueix disparat des de 2013 fins a 2018. Per tant, una persona treballadora eventual té moltes més probabilitats d'accidentar-se que una indefinida. No tenim dades per afegir la variable de salari, hores treballades, formació o edat, entre altres, però estem convençuts que arribaríem a poder establir una relació més directa entre precarietat, en totes les seves formes, i major sinistralitat laboral.

2.1.2 Per províncies i comarques

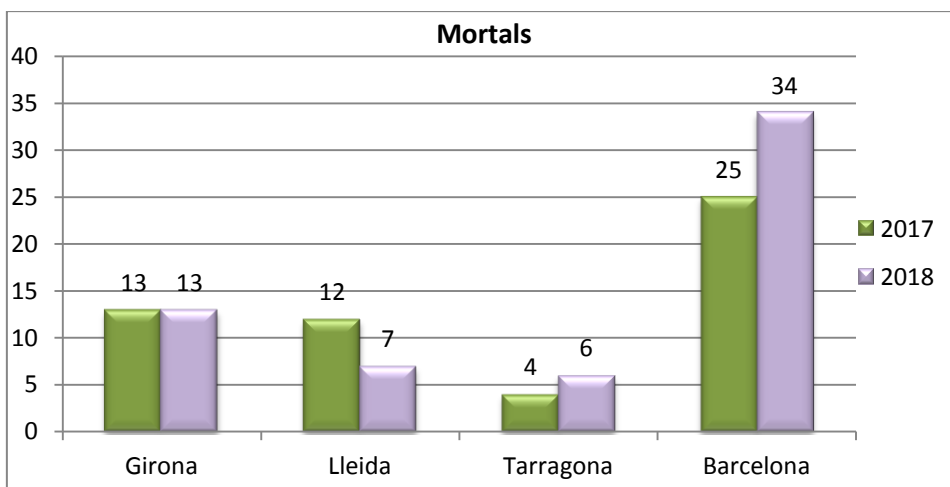
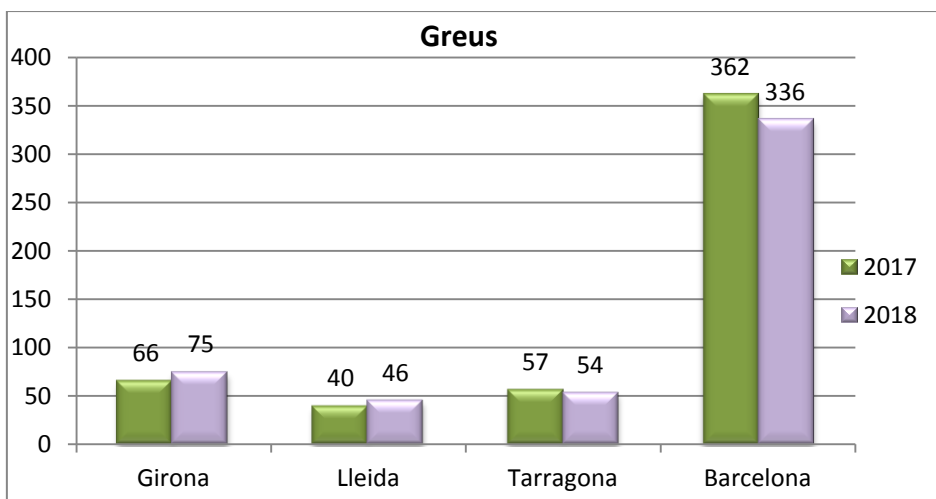
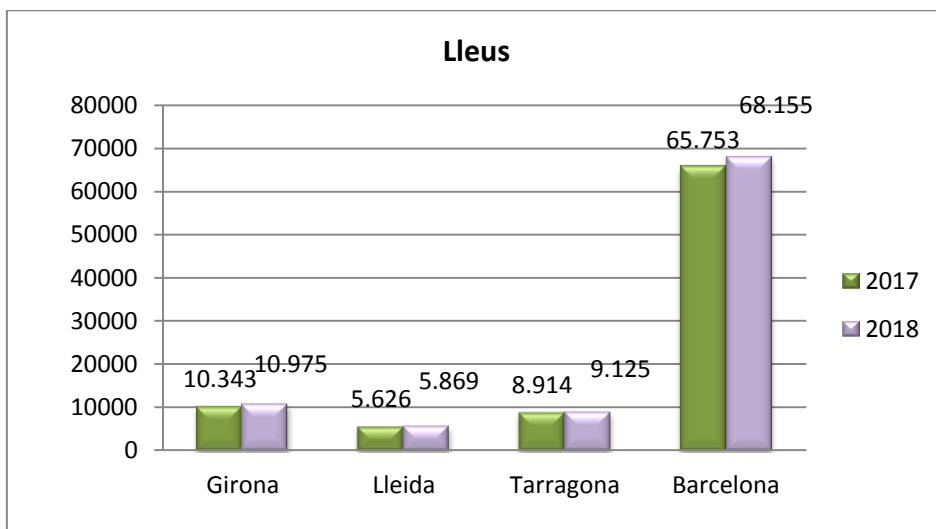
L'augment dels accidents de treball per províncies és generalitzat en la categoria dels lleus. En canvi, pel que fa als accidents greus, l'augment és molt gran a Girona i a Lleida i baixen a Tarragona i Barcelona. En quant als accidents mortals, augmenten a Barcelona i Tarragona i disminueixen a Lleida i Girona que durant l'any 2017 ha sofert el mateix nombre de pèrdues humanes que a l'any 2018 (13 persones). Caldria aprofundir en les característiques sectorials i fàctiques d'aquests accidents mortals per poder treure conclusions més acurades.

AT en jornada amb baixa^(*) Valors absoluts		Lleus	Variació Lleus 17-18	Greus	Variació Greus 17-18	Mortals	Variació Mortals 17-18	Totals	Variació 17-18
		2018 ^(*)	Barcelona	68.155	+3,6%	336	-7,18%	34	+36%
Girona	10.975		+6,01%	75	+13,64%	13	0%	11.063	+6.15%
Lleida	5.869		+4,32%	46	+15%	7	-41,67%	5.922	+4,30%
Tarragona	9.125		+2,37%	54	-5,26%	6	+50%	9.185	+2,34%
Catalunya	94.124		+3,78%	511	-3,95%	60	+11%	94.695	+3,82%
2017	Barcelona	65.753		362		25		66.140	
	Girona	10.343		66		13		10.422	
	Lleida	5.626		40		12		5.678	
	Tarragona	8.914		57		4		8.975	
	Catalunya	90.695		532		54		91.281	

Catalunya

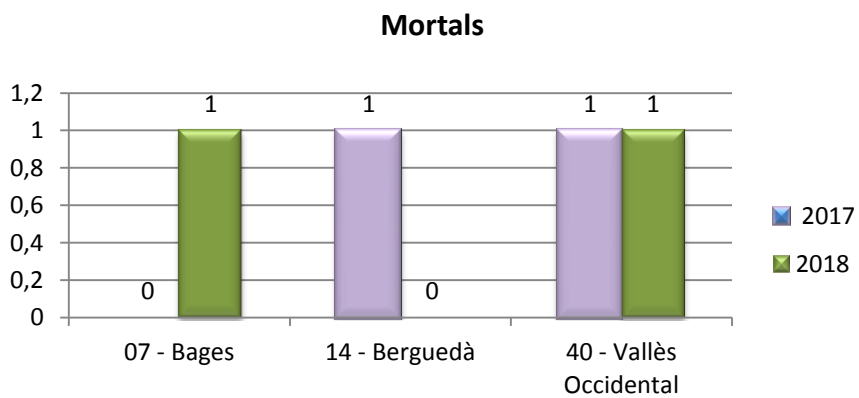
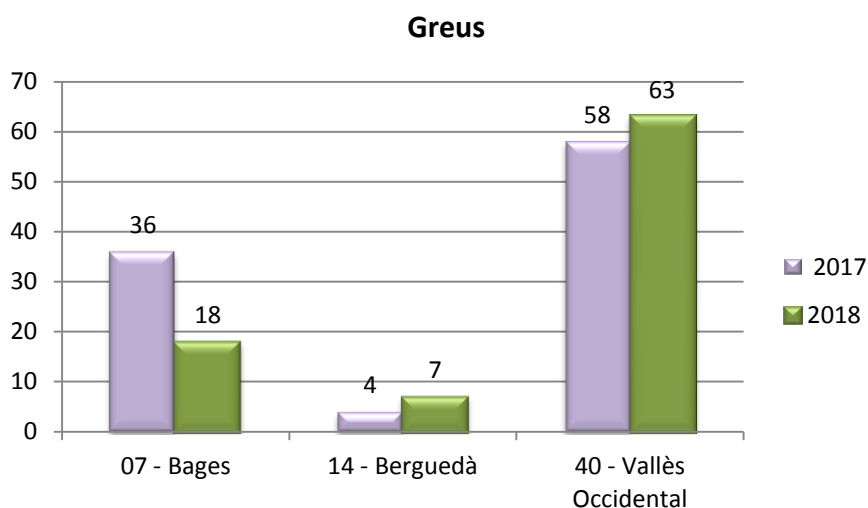
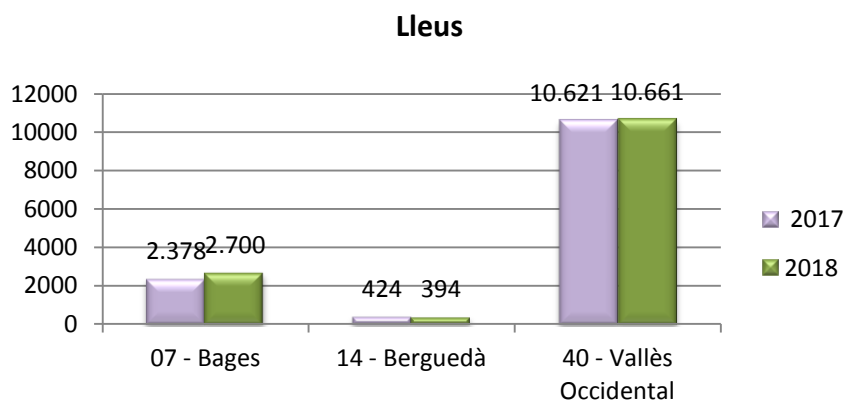

Províncies

Comarques (agrupació criteri CONC)

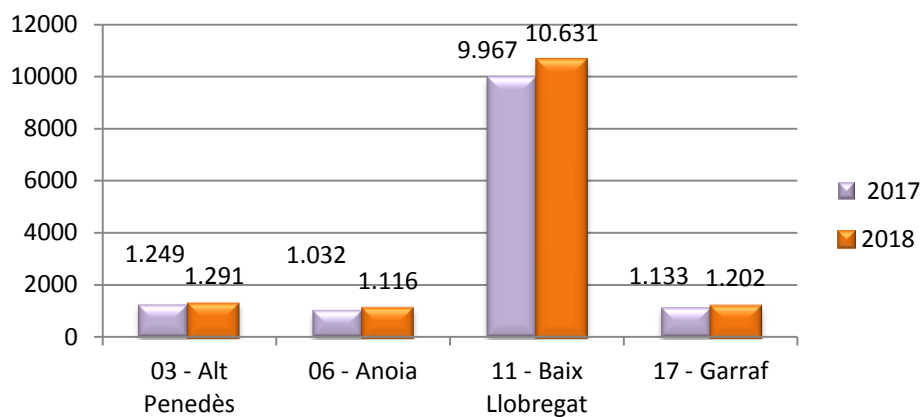
Bages, Berguedà, Vallès Occidental (Vocc_Catc)

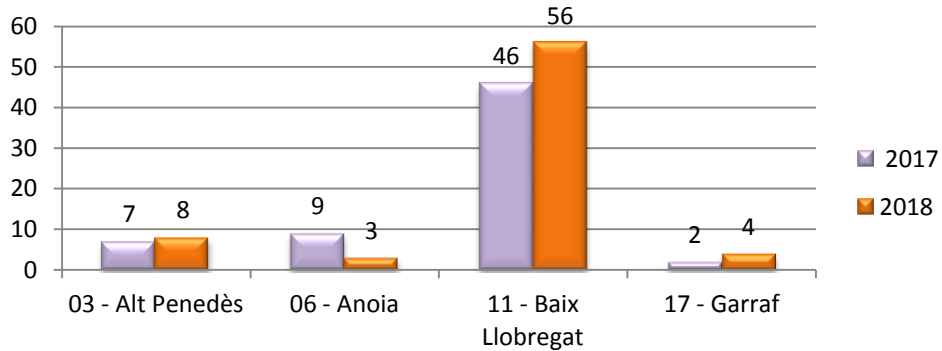
Font: Observatori del treball i model productiu.

Alt Penedes, Anoia Baix Llobregat Garraf (BLLAPAG)

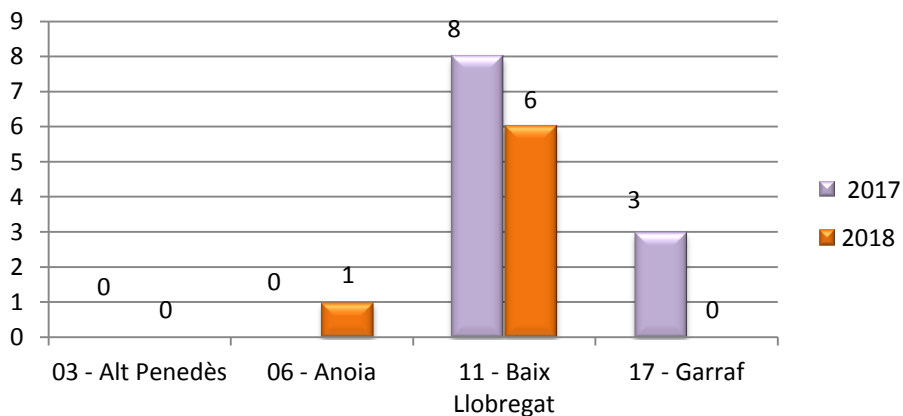
Lleus

Greus

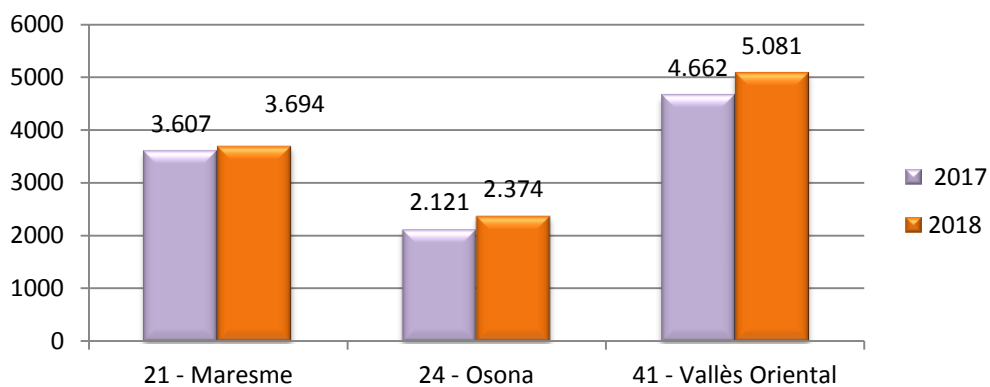
Mortals

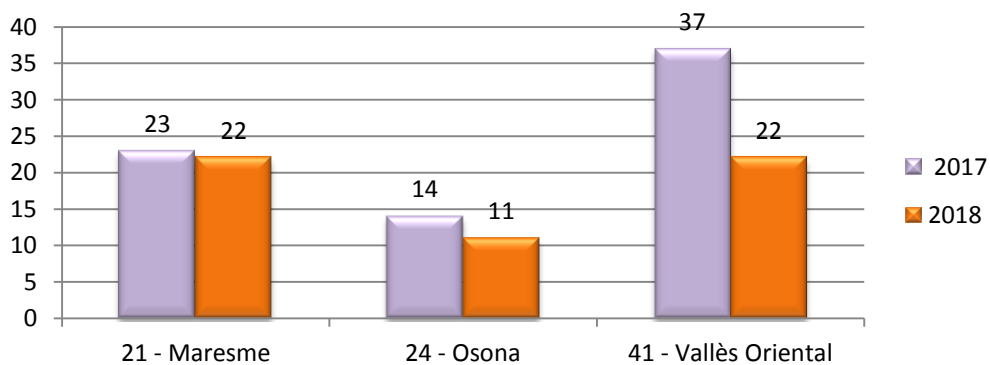
Font: Observatori del treball i model productiu.

Maresme, Osona Vallès Occidental (VORMAROS)

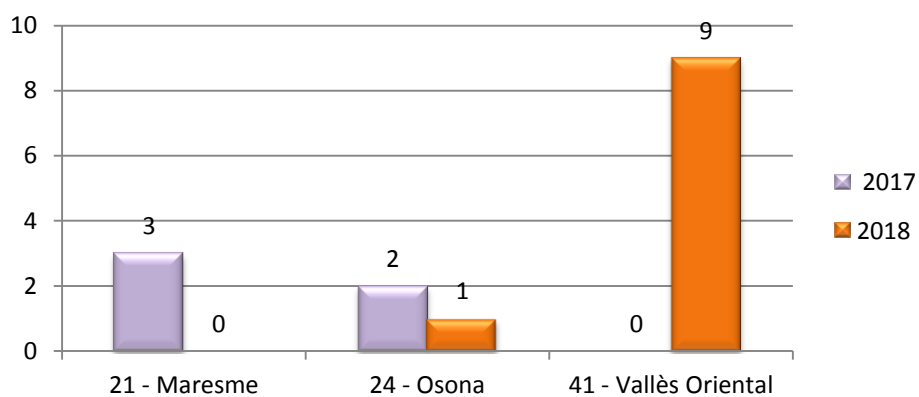
Lleus

Greus

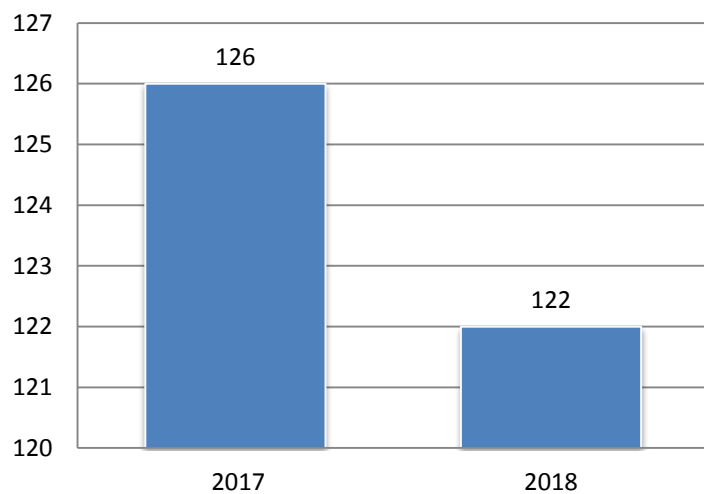
Mortals

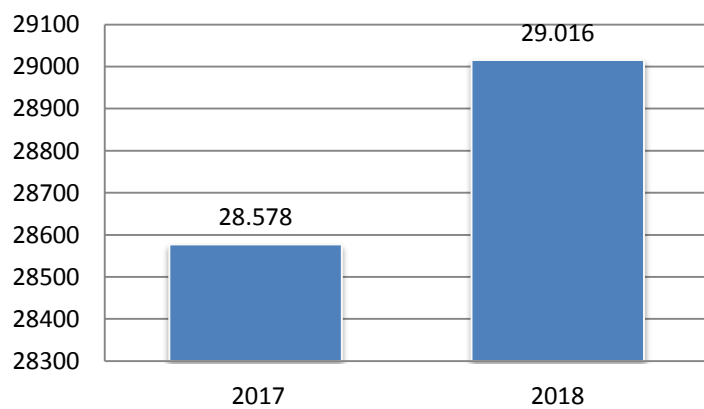
Font: Observatori del treball i model productiu.

Barcelonès

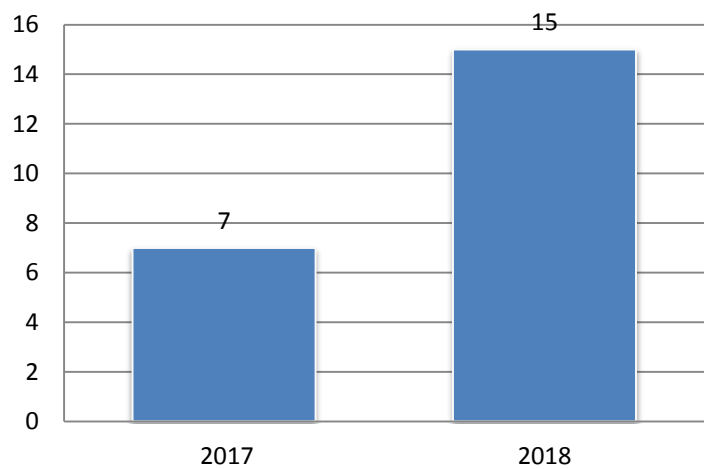
Greus

Lleus

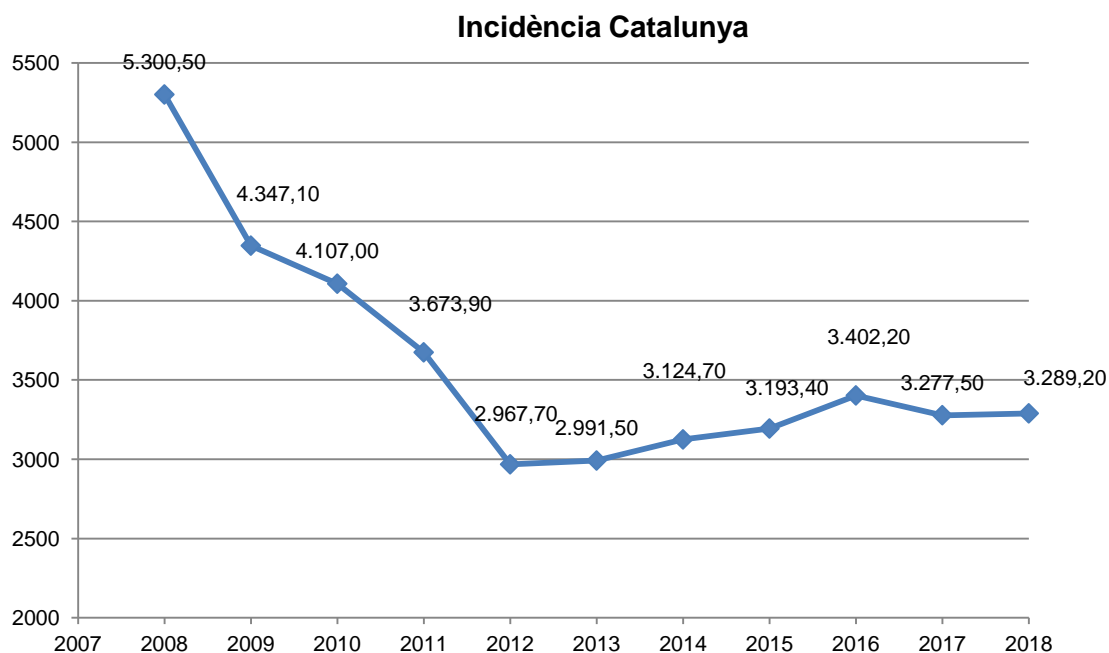
Mortals

Font: Observatori del treball i model productiu.

2.2. Índex d'incidència dels accidents de treball

Primer de tot, cal fer esment d'uns aclariments metodològics per tal d'entendre la construcció de l'índex d'incidència que hem analitzat i que és útil com a indicador per mesurar la intensitat de la sinistralitat laboral sobre la població assalariada catalana. En aquest sentit, la Tresoreria General de la Seguretat Social i l'Observatori del Treball i Model Productiu no permeten obtenir aquesta informació desagregada per tipus de contracte i sexes. Per contra, la combinació de les dades de població assalariada que ofereix l'Enquesta de Població Activa (EPA) i els accidents de treball registrats sí que ens permet obtenir un indicador d'interès. És per això que, per una banda, hem utilitzat les mitjanes anuals de la població assalariada de cada any segons el tipus de contracte o el sexe, i per l'altra, hem considerat els accidents acumulats a finals de cada any. Donades les limitacions exposades, hem considerat adient emprar aquest càlcul fent una aproximació de la realitat a partir d'un indicador que permet explicar quina és la tendència de la incidència dels accidents de treball sobre la població assalariada.

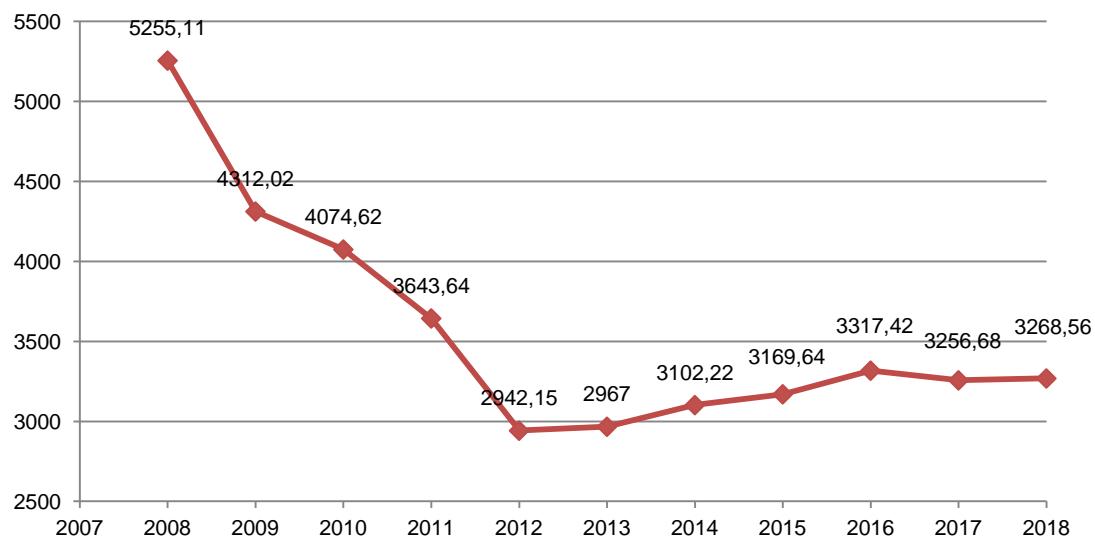

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Enquesta de població activa i de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

A nivell de tota Catalunya, les dades d'incidència de l'any 2018 han augmentat lleugerament respecte l'any 2017. Un augment de l'índex d'incidència dels accidents laborals que ha estat continuat partint de forma clara des del punt d'inflexió que ha significat la reforma laboral de 2012.

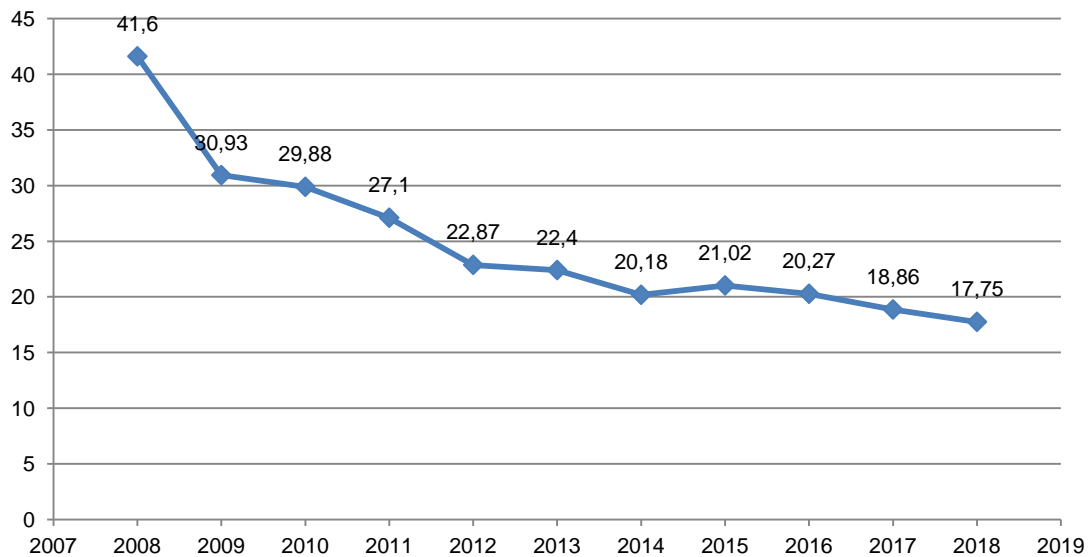
2.2.1. Índex d'incidència segons gravetat

Lleus

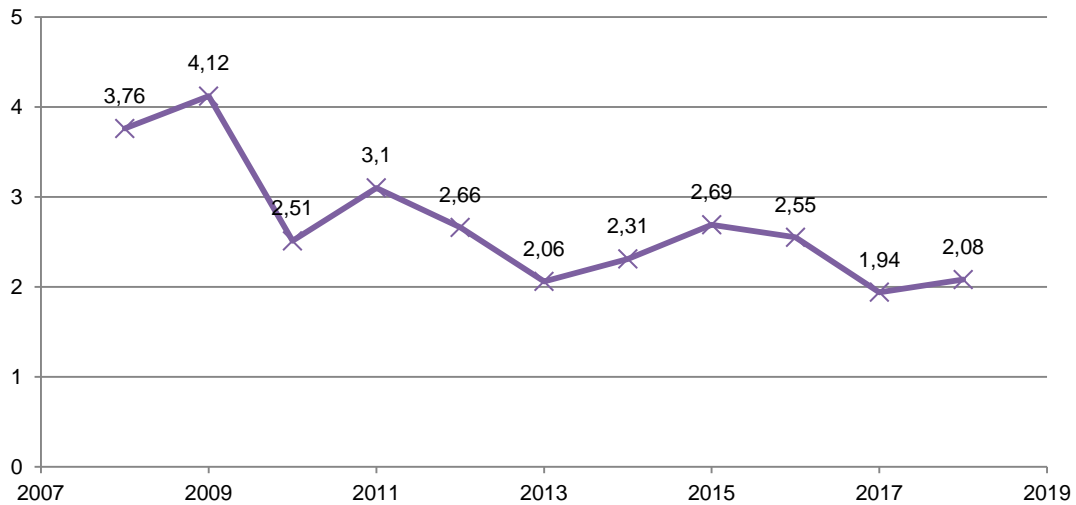
Font: elaboració pròpia a partir de dades de EPA i de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

Greus

Font: elaboració pròpia a partir de dades EPA i de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

Mortals

Font: elaboració pròpia a partir de dades EPA i de l'Observatori del Treball i Model Productiu.

Veient les dades de la incidència per tipus de gravetat, els accidents amb baixa lleus han augmentat lleugerament respecte el 2017, els greus han disminuït, però malauradament l'índex d'accidents mortals ha tornat a augmentar de manera preocupant. La baixada dels accidents greus és constant des del 2008 i fa més evident l'acció de les mútues d'accidents de treball de catalogar molts accidents greus com a lleus. És un subregistre (fins hi tot podríem parlar de frau) de la gravetat dels accidents amb l'objectiu de minimitzar la gravetat dels fets reals dels accidents de treball. La conseqüència és la sensació que la prevenció de riscos laborals es fa malament a les empreses quan les dades que tenim i l'experiència ens diu justament el contrari i, de pas, pretén frenar l'exigència de participació dels representants dels treballadors/es en la investigació de les causes i les accions adients a realitzar en favor de la prevenció de riscos laborals. El subregistre dels accidents greus, a més, implica que la Inspecció de Treball no s'activi en la investigació d'ofici dels accidents que es produeixen.

2.2.2. Índex d'incidència segons tipus de contracte

Per trobar l'índex d'incidència dels accidents de treball segons tipus de contracte, primer hem de saber la distribució de les persones assalariades a Catalunya. Una dada de la que, com hem dit, no disposa la Tresoreria General de la Seguretat Social ni l'Observatori del Mercat de Treball i Model Productiu. Hem hagut de buscar-la a l'EPA. És en la següent taula:

Evolució de treballadors/es contractes indefinits/temporals a Catalunya.

	De durada indefinida	De durada temporal	Total
2013	2.011.000	460.000	2.471.100
2014	2.051.100	460.000	2.511.100
2015	2.046.900	500.200	2.547.000
2016	2.091.600	561.900	2.653.500
2017	2.154.600	592.700	2.747.300
2018	2.213.800	620.200	2.834.000

Font: Enquesta de població activa (EPA) del INE.

Abans d'entrar en les xifres dels accidents, repetim el mateix que dèiem l'any passat, es constata el creixent pes dels contractes eventuais versus els indefinits des de l'any 2013. A CCOO hem parlat àmpliament del fet que la recuperació econòmica no s'ha traslladat als treballadors i treballadores (la reforma laboral tampoc ho ha facilitat) en forma d'una millora dels salaris o millores contractuals (augment de la temporalitat i de la parcialitat no desitjada) o millors condicions de seguretat i salut.¹

Evolució del nombre total dels accidents per tipus de contracte a Catalunya

	Indefinits	Temporal	Sense especificar	Total
2013	54.115	17.149	1.538	72.802
2014	55.255	20.490	1.553	77.298
2015	56.335	24.028	1.553	81.916
2016	59.350	28.159	1.686	89.195
2017	58.437	31.076	1.768	91.281
2018	59.955	32.977	1.763	94.695

Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

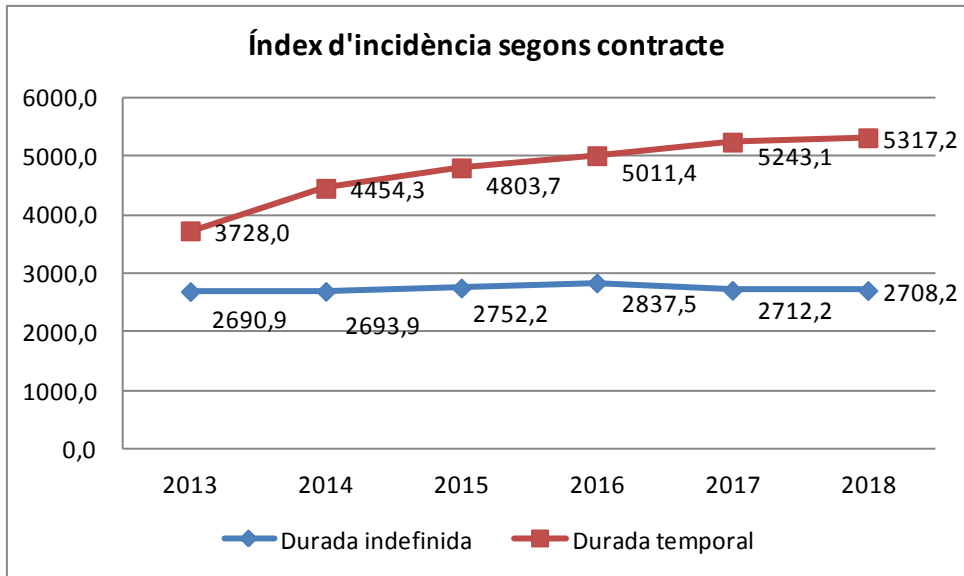
Índex d'incidència segons l'EPA

	De DURADA indefinida	DE DURADA TEMPORAL	Total
2013	2690,9	3728,0	2946,1
2014	2693,9	4454,3	3078,3
2015	2752,2	4803,7	3216,2
2016	2837,5	5011,4	3361,4
2017	2712,2	5243,1	3322,6
2018	2708,2	5317,2	3341,4

Font: Elaboració pròpia a partir de dades EPA i de l'Observatori del Treball i model productiu.

¹ Consultar:

https://docs.google.com/viewer?docex=1&url=https://www.ccoo.cat/pdf_documents/2019/201903_InformePobresa.pdf

Font: Elaboració pròpia a partir de dades EPA i de l'Observatori del Treball i model productiu.

En les taules i gràfica anteriors podem observar que el nombre total dels accidents es reparteix de manera desigual en funció del tipus de contracte. Unes diferències que assenyalen una progressió a l'alça dels índexs d'incidència molt més acusada per a les persones treballadores amb contracte temporal que per a les indefinides. Crida molt l'atenció que des del 2013 al 2018, la xifra d'accidents de treballadors/es temporals gairebé es duplica.

2.2.3 Índex d'incidència segons sectors d'activitat

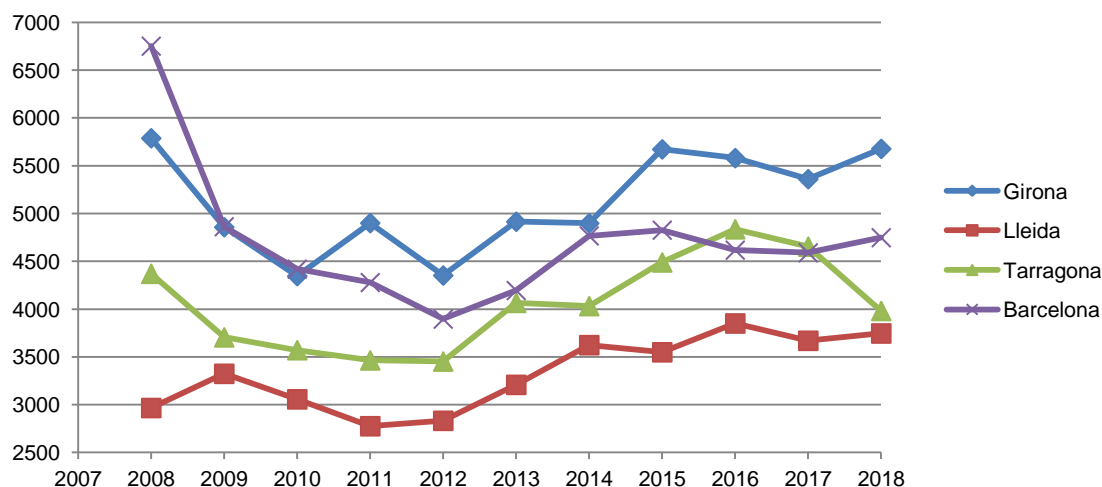
Catalunya. Per sexe i contracte

		Greus			Lleus			Mortals			Tots			
		Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	
Catalunya	2018	Eventual	21	152	173	9.730	23.053	32.783	0	21	21	9.751	23.226	32.977
		Fix	54	259	313	18.485	41.121	59.606	2	34	36	18.541	41.414	59.955
		Sense especificar	4	21	25	274	1.461	1.735	0	3	3	278	1.485	1.763
		Total	79	432	511	28.489	65.635	94.124	2	58	60	28.570	66.125	94.695
Catalunya	2017	Eventual	21	157	178	9.125	21.743	30.868	3	17	20	9.149	21.917	31.066
		Fix	50	268	318	18.738	39.325	58.063	3	26	29	18.791	29.619	58.410
		Sense especificar	6	25	31	279	1.452	1.731	0	5	5	285	1.482	1.767
		Total	77	450	527	28.142	62.520	90.662	6	48	54	28.225	63.018	91.243

Agricultura. Per sexe i contracte

		Greus			Lleus			Mortals			Tots			
		Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	
Agricultura	2018	Eventual	0	9	9	84	657	741	0	2	2	84	668	752
		Fix	1	7	8	84	830	914	0	2	2	85	839	924
		Sense especificar	1	4	5	18	183	201	0	2	2	19	189	208
		Total	2	20	22	186	1.670	1.856	0	6	6	188	1.696	1.884
Agricultura	2017	Eventual	0	6	6	90	714	804	0	2	2	90	722	812
		Fix	1	7	8	93	792	885	0	4	4	94	803	897
		Sense especificar	0	8	8	24	205	229	0	1	1	24	214	238
		Total	1	21	22	207	1.711	1.918	0	7	7	208	1.739	1.947

Evolució de l'índex d'incidència dels accidents en jornada de treball amb baixa del sector agricultura i per províncies

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Girona	5788,23	4857,77	4346,33	4900,42	4352	4914,8	4898,2	5672,3	5581	5361	5677,1
Lleida	2966,69	3324,23	3057,24	2775,93	2833	3208,8	3624	3549,6	3851	3670	3746,34
Tarragona	4370,92	3705,67	3571,34	3464,79	3453	4066,3	4032,8	4489,5	4836,2	4654	3981,74
Barcelona	6751,58	4863,54	4419,04	4279,13	3896	4195	4766,8	4826,8	4618,1	4590	4748,14

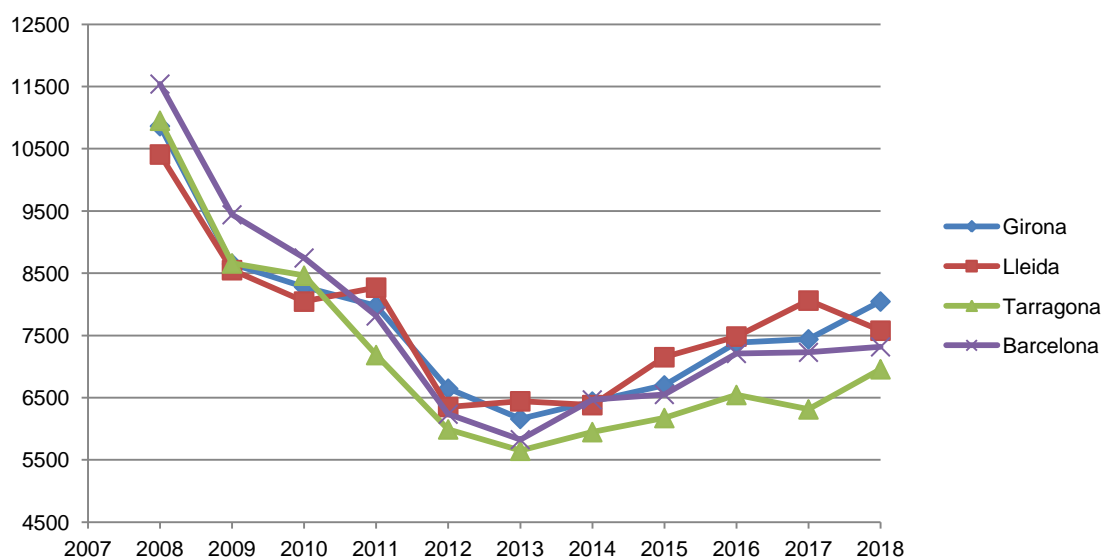
Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

Les taules, tant de la xifra total d'accidents per sexe i contracte com de l'evolució de l'índex d'incidència per sectors, mostren unes particularitats interessants. Pel que fa al sector agricultura, veiem que l'any 2018 només augmenta el nombre d'accidents dels homes amb contracte eventual, però és un augment lleu que es veu corregit a l'alça en l'índex d'incidència en totes les províncies menys a la província de Tarragona que és l'única que experimenta un descens de l'índex.

Construcció

		Greus			Lleus			Mortals			Tots			
		Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	
Construcció	2018	Eventual	0	52	52	62	5.374	5.436	0	5	5	62	5.431	5.493
		Fix	0	44	44	67	4.514	4.581	0	5	5	67	4.563	4.630
		Sense especificar	0	5	5	3	283	286	0	0	0	3	288	291
		Total	0	101	101	132	10.171	10.303	0	10	10	132	10.282	10.414
	2017	Eventual	0	51	51	68	4.900	4.968	0	3	3	68	4.954	5.022
		Fix	0	44	44	79	4.042	4.121	0	3	3	79	4.089	4.168
		Sense especificar	0	2	2	4	307	311	0	1	1	4	310	314
		Total	0	97	97	151	9.249	9.400	0	7	7	151	9.353	9.504

Evolució de l'índex d'incidència dels accidents en jornada de treball amb baixa del sector construcció i per províncies

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Girona	10866	8651,9	8281,5	7976,6	6647	6161	6440	6699	7387	7440	8047,1
Lleida	10410	8551,5	8046,1	8270,2	6353	6444	6383	7153	7485	8063	7578,5
Tarragona	10953	8659,8	8462,8	7187,4	5993	5650	5949	6176	6546	6315	6959
Barcelona	11542	9441,7	8747,2	7815,4	6235	5828	6467	6553	7212	7231	7318,2

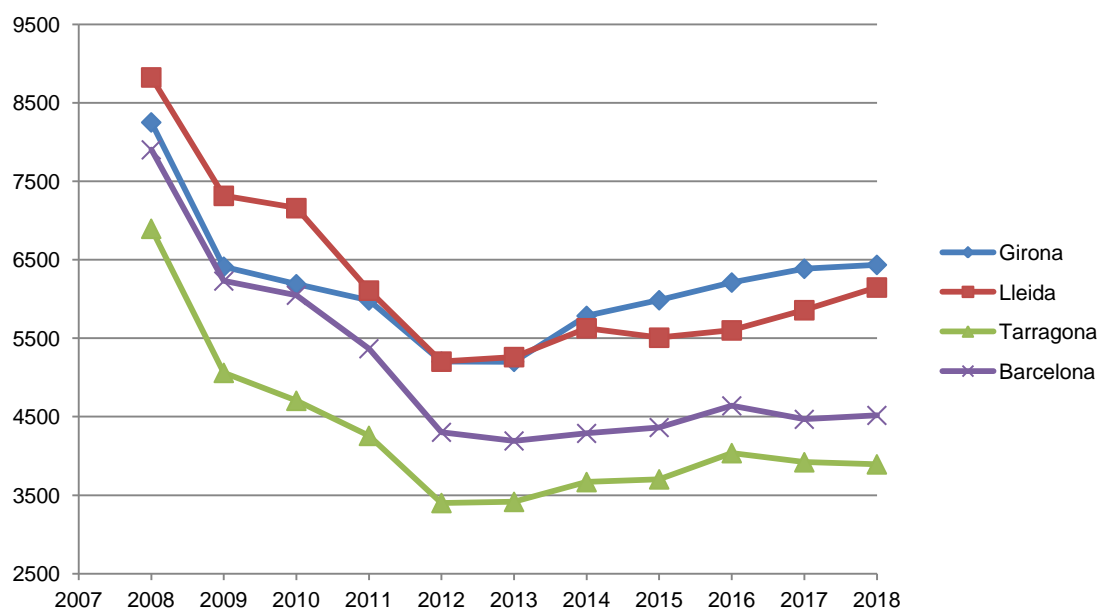
Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

El nombre d'accidents al sector de la construcció augmenta per a totes les persones treballadores eventuais i fixes en els nivells de gravetat lleu i mortal, mentre que els accidents greus de les persones treballadores fixes es manté igual el 2018 que el 2017. L'augment dels accidents mortals és especialment greu perquè es triplica en un any. Atenent als indicadors, podem dir que el sector de la construcció és el que resulta més mal parat en l'índex d'incidència i segueix augmentant notablement a totes les províncies, menys a Lleida. A aquest pas, va camí de recuperar el macabre ranking de l'època de la bombolla immobiliària.

Indústria

		Greus			Lleus			Mortals			Tots			
		Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	
Indústria	2018	Eventual	3	17	20	617	3.824	4.441	0	2	2	620	3.843	4.463
		Fix	12	78	90	2.718	13.422	16.140	1	6	7	2.731	13.506	16.237
		Sense especificar	0	2	2	51	352	403	0	0	0	51	354	405
		Total	15	97	112	3.386	17.598	20.984	1	8	9	3.402	17.703	21.105
	2017	Eventual	3	31	34	590	3.549	4.139	0	3	3	593	3.583	4.176
		Fix	9	81	90	2.676	12.875	15.551	0	5	5	2.685	12.961	15.646
		Sense especificar	0	1	1	38	360	398	0	0	0	38	361	399
		Total	12	113	125	3.304	16.784	20.088	0	8	8	3.316	16.905	20.221

Evolució de l'índex d'incidència dels accidents en jornada de treball amb baixa del sector indústria i per províncies

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Girona	8251,6	6412,5	6189,6	5983,3	5203	5201	5786	5986	6211	6387	6435,9
Lleida	8824,9	7315,9	7159,2	6108,5	5204	5261	5628	5508	5601	5858	6147,7
Tarragona	6896,3	5060,2	4704,3	4257,7	3402	3416	3669	3703	4037	3921	3894,3
Barcelona	7902,2	6229,6	6048,3	5368,1	4303	4193	4289	4363	4640	4468	4518,2

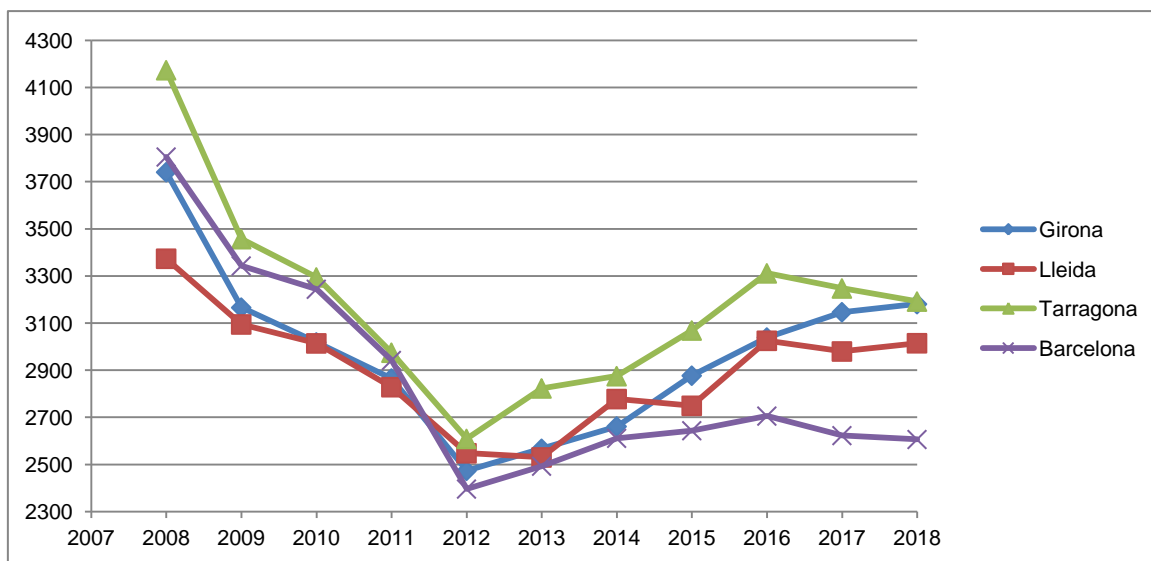
Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

Els accidents al sector de la indústria augmenten en nombre total, tant en el cas de les persones treballadores eventuais com en les fixes, de la mateixa manera que en el nombre d'accidents lleus. A més, en la indústria es dona una excepció d'interès. El 2018 el sector industrial és l'únic en el qual augmenten els accidents de les dones treballadores, concretament en les dones fixes. Afegit a l'anterior, l'índex d'incidència en la indústria augmenta en totes les províncies menys a la de Tarragona, però a una distància molt estreta respecte l'any 2017. La indústria registra un augment de l'índex d'incidència malgrat restar lluny del de la construcció i a l'hora, quasi dobra en índex d'incidència al sector serveis en totes les províncies catalanes, menys a Tarragona.

Serveis

		Greus			Lleus			Mortals			Tots			
		Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	Dones	Homes	Total	
Serveis	2018	Eventual	18	74	92	8.967	13.198	22.165	0	12	12	8.985	13.284	22.269
		Fix	41	130	171	15.616	22.355	37.971	1	21	22	15.658	22.506	38.164
		Sense especificar	3	10	13	202	643	845	0	1	1	205	654	859
		Total	62	214	276	24.785	36.196	60.981	1	34	35	24.848	36.444	61.292
	2017	Eventual	18	69	87	8.377	12.580	20.957	3	9	12	8.398	12.658	21.056
		Fix	40	136	176	15.890	21.616	37.506	3	14	17	15.933	21.766	37.699
		Sense especificar	6	14	20	213	580	793	0	3	3	219	597	816
		Total	64	219	283	24.480	34.776	59.256	6	26	32	24.550	35.021	59.571

Evolució de l'índex d'incidència dels accidents en jornada de treball amb baixa del sector serveis i per províncies

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Girona	3740,9	3166,2	3018,6	2865,4	2473	2567	2662	2877	3039	3147	3181,1
Lleida	3373,6	3094,7	3014,3	2828,6	2548	2530	2778	2749	3026	2980	3015
Tarragona	4173,6	3456,8	3294,4	2974,8	2609	2823	2875	3069	3312	3248	3191,9
Barcelona	3805,4	3343,1	3244,1	2942,2	2396	2493	2611	2644	2706	2623	2606,6

Font: Observatori del Treball i Model Productiu.

El nombre d'accidents mortals en el sector serveis és el més elevat de tots els sectors a l'any 2018. Augmenta el nombre total de persones treballadores accidentades eventuais i fixes. També augmenta el nombre d'accidents mortals i lleus i, sens dubte, el condicionant de ser el sector amb major nombre de treballadors/es no millora la visió general d'aquest sector. L'índex d'incidència ha augmentat a Girona i a Lleida, quasi manté l'índex de l'any 2017 a Barcelona i només baixa a Tarragona.

2.3 Conclusions dels accidents de treball

1. Les dades de l'any 2018 segueixen la mateixa corba d'augment que es va iniciar l'any 2012, tant en nombre com en índex d'incidència dels accidents de treball.
2. CCOO considerem inacceptable l'augment dels accidents mortals i lleus, així com l'evident baixada dels greus no per una millora de la prevenció, sinó per l'acció de les mútues d'accidents de treball. L'any passat dèiem que si volem ser seriosos per obtenir uns millors resultats en la prevenció de riscos laborals cal afrontar la base del problema, els accidents lleus per disminuir els greus i els mortals. Enguany insistim en el mateix, els accidents i els morts no són una conseqüència

inevitable del treball o de la recuperació econòmica. Un discurs de la patronal, que compta amb el silenci de l'Administració, per no afrontar la necessària millora de la prevenció de riscos laborals.

3. La distribució dels accidents amb baixa per sexes l'any 2018 ha estat de 66.125 accidents d'homes per 28.570 de dones. En distribució percentual, el 70% dels accidentats van ser homes pel 30% de dones quan a l'any 2017, es van accidentar amb baixa 63.018 homes per 28.225 dones, un 69% de homes per un 31% de dones. És un augment d'un sol punt en un any, però s'ha de dir que és una tendència sostinguda donat que al 2016 va ser del 68% pel 32%.
4. El percentatge dels accidents sense baixa segueix baixant. Enguany ha disminuït 3,8 punts respecte el 2017 (127.735 al 2018 per 128.356 al 2017) i el 2017 va disminuir 2,93 punts respecte el 2016. El contrast de l'augment dels accidents amb baixa amb la disminució continuada dels accidents sense baixa, és incongruent sobre tot perquè l'augment dels que són amb baixa es concentra en els lleus. Així doncs, la subdeclaració d'accidents es revela força clara i, insistim, és producte de les accions i/o omissions interessades de les empreses i les mútues d'accidents de treball d'operar de forma constant pel subregistre dels accidents sense baixa.
5. Els accidents mortals són un punt apart que demana especial atenció. Incloent els accidents *in itinere*, hem passat de 78 a l'any 2017 a 82 el 2018. Es tracta massa sovint de culpabilitzar al treballador/a mort. Per això, a CCOO entenem que les conclusions vora els accidents mortals s'han de sostenir sobre la informació que fa d'ofici Inspecció de Treball i sobre la feina dels serveis de prevenció de les empreses en la investigació dels accidents. Investigació i documentació que resten inaccessible la majoria de vegades als representants dels treballadors i treballadores.
6. L'augment dels accidents *in itinere* és preocupant, han pujat en gairebé un 6% l'any 2018 situant-se en 19.653 accidents. Per CCOO aquesta tendència és conseqüència de la manca d'acció preventiva de les empreses en el desplaçament als llocs de treball i de les administracions públiques que no impulsen un model de mobilitat que minori la dependència del vehicle particular.
7. L'anàlisi de les xifres dels accidents apunta a la precarietat en la feina, per exemple, de les persones treballadores eventuais. L'empitjorament de les condicions laborals, fruit de la reforma laboral, és un factor fonamental per entendre l'absència de la millora de la prevenció a les empreses que és la que de debò pot resultar efectiva per disminuir els accidents de treball. Les pitjors condicions afecten a totes les persones treballadores, en especial les eventuais. De fet, la precarietat de les persones treballadores amb contracte temporal o de les condicions de treball (ritmes, horaris, càrrega de treball, etc.) també es pot trobar en les condicions en les que treballen els Serveis de Prevenció. La manca de recursos en la prevenció per part de les empreses que segueixen veient amb freqüència la prevenció com un cost i no com una inversió, pressiona a la baixa el nivell mínim exigible de les contractacions dels Serveis de Prevenció Aliens (SPA)

i, per extensió, el temps de dedicació i/o la qualitat de la prevenció que es fa a les empreses.

8. El 2018, els accidents per tipus de contracte han tornat a pujar en el cas dels indefinits i en els eventuais. Segueix l'escalada que assenyalàvem el 2017 respecte els eventuais. L'any 2018 el nombre de persones treballadores accidentades amb contracte indefinit ha estat de 59.955 (el 65% del total d'accidents) per 58.437 el 2017, i les accidentades eventuais han estat 32.977 el 2018 (el 35% del total d'accidents) per 31.076 el 2017. Una escalada en creixement exponencial que parteix d'un 24% d'accidents de persones treballadores eventuais el 2013 fins a arribar al 35% el 2018. És molt destacable el creixement exponencial de la proporció de persones treballadores accidentades eventuais respecte a les indefinides. Cal tenir en compte que des de 2013, el creixement d'accidents de persones amb contracte temporal ha estat més intensiu (92,3% d'increment dels accidents) que la població assalariada amb aquest tipus de contracte (34,8% d'augment de les persones assalariades temporals). Aquesta tendència hem pogut visualitzar-la en l'evolució de l'índex d'incidència de les taules i gràfiques mostrades. Per tot plegat, si no s'intervé de forma decidida i amb propostes concretes respecte a aquest col·lectiu, el problema continuarà creixent.
9. Els accidents mortals, els més irreparables i dolorosos, es produeixen en més quantitat en la província de Barcelona on l'augment assoleix el nombre de 34 persones mortes (un augment percentual del 36%) més 16 *in itinere*. Girona repeteix el 2018 els 13 del 2017, més 1 *in itinere*. Lleida baixa de 12 el 2017 a 7 persones mortes el 2018, més 2 *in itinere*. Tarragona va patir 6 accidents mortals per 4 al 2017, més 3 *in itinere*.

Com a conclusió general, les dades no poden ser optimistes. Hem de demanar accions més decidides i efectives a tots els responsables d'aquests resultats. Accions que hores d'ara no es veuen i que haurien d'intervenir per la millora de la prevenció.

3. Malalties professionals (MMPP).

En aquest apartat recollim dos tipus de dades:

Malalties professionals:

Són aquelles que estan recollides en la norma específica del RD 1299/2006, pel qual s'aprova el quadre de malalties professionals. Tradicionalment hi ha hagut una subdeclaració d'aquestes malalties, fet que cal dir que s'ha incrementat en el moment en el que van passar a ser responsables de la seva comunicació les mútues d'accidents de treball.

Patologies no traumàtiques causades pel treball i comunicades com accidents (PANOTRATTS)

Són les anomenades Patologies No traumàtiques de la Seguretat Social causades per l'Accident de Treball.

L'ordre TIN 1448/2010 de 2 de juny i que desenvolupa el RD 404/2010 de 31 de març, crea un fitxer informàtic de patologies no traumàtiques causades pel treball basat en la definició de l'article 115.2 de la LGSS. És fonamental doncs, que es provi que la malaltia ha tingut causa en l'execució del treball. Les diferents entitats gestores (INSS i ISM) i col·laboradores (mútues d'accidents de treball), mitjançant una aplicació informàtica creada per la Direcció d'Ordenació de la Seguretat Social, han de comunicar i gestionar els PANOTRATSS.

L'objectiu d'aquest nou sistema és conèixer aquelles patologies no traumàtiques que, a priori, no tinguin un clar origen o causalitat del lloc de treball, com ara determinats dolors d'esquena com cervicàlgies o lumbàlgies que a més, no tenen cabuda en l'actual quadre de malalties professionals, però que per les seves característiques i exposició a unes condicions de treball determinades es pugui establir la procedència laboral. Per això, es posa en marxa la demanda de reconeixement i provar que la seva causa exclusiva es troba en el treball que el subjecte realitza.

Altres dades que voldríem recollir de les malalties professionals i que no tenim informació, són les dades de la Subdirecció General d'Avaluacions Mèdiques (SGAM) de la Generalitat de Catalunya, abans Institut Català d'Avaluacions (ICAM), que és qui té les competències de les qüestions de tipus sanitari i qui, a més, intervé com a organisme, en col·laboració amb l'Institut Nacional de la Seguretat Social (INSS), pel seguiment i certificació del conjunt de les baixes per contingència comuna a Catalunya.

També, fora bo poder disposar de les dades dels accidents laborals i declaració de malalties professionals que efectuen les mútues a tota la població treballadora de

Catalunya. Unes dades que haurien de comprendre, entre d'altres, tots els casos rebutjats com accidents de treball, amb detall dels motius de negativa, els que s'accepten després per resolució judicial, etc. Casos que han de tenir una incidència, per exemple, en el PANOTRATTS i que haurien de ser tinguts en compte a l'hora de la valoració de la declaració de malalties professionals, etc.

3.1. Tipologia de les malalties. Per sexes, territori i agents causants.

Malalties causades pel treball amb baixa i sense baixa		Any 2017	Any 2018	Var. (%)
CATALUNYA				
Malalties professionals (CEPROSS)	Amb baixa	1.599		
	Sense baixa	1.361		
	Total	2.960	3.403	15,67

Font: Ministerio de Empleo y Seguridad Social

Històric a Catalunya de les malalties causades pel treball

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Nombre	3.470	4.181	3.638	3.401	3.481	3.194	3.490	3.230	3.316	3.180	2.942	3.403
Variació	-	20,49	-12,99	-6,51	2,35	-8,24	9,27	-7,45	2,66	-4,10	-7,48	15,67

Font: Ministerio de Empleo y Seguridad Social

La base de dades del Ministerio no ofereix les dades desagregades amb baixa i sense baixa per CCAA (desconeixem el motiu) de les malalties notificades per l'any 2018, malgrat sí podem conèixer el total de les declarades a Catalunya. El total provisional (a data 12-4-2019) és de 3.403 el que suposa un augment molt significatiu que assoleix el 15,67% de variació interanual respecte el total de l'any 2017. Les oscil·lacions d'un any a l'altre en valors positius i negatius no posseeixen una lògica comprensible que les expliqui, malgrat sí que podem assenyalar que hem de retrocedir 10 anys per trobar un augment similar de malalties notificades semblant a la resultant del 2018.

Com es pot veure en el quadre següent, el 2018, Catalunya només va ser superada en nombre de malalties notificades pel País Valencià, en concret 3.403 Malalties Professionals (MMPP). Pel que fa a la variació interanual, Catalunya es situa com a setena comunitat en augment per darrera de Múrcia, País Valencià, Andalusia, Aragó, Canàries i La Rioja.

SECRETARÍA DE ESTADO DE LA SEGURIDAD SOCIAL												
MINISTERIO DE TRABAJO, MIGRACIONES Y SEGURIDAD SOCIAL												
CEPROSS-26. EVOLUCIÓN DE LOS PARTES COMUNICADOS DISTRIBUIDOS POR CC.AA.												
NÚMERO												
CC.AA.	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018*
ANDALUCIA	804	866	804	812	938	737	714	803	786	848	996	1.363
ARAGON	1.750	1.677	1.327	1.389	1.209	1.040	865	923	1.012	1.248	1.206	1.445
ASTURIAS (PPDO. DE)	600	511	508	535	546	303	392	348	434	463	462	529
BALEARES (ISLAS)	254	337	395	319	388	394	413	424	413	531	413	387
CANARIAS	116	165	256	323	430	389	384	411	423	443	473	559
CANTABRIA	303	397	432	288	352	272	295	293	288	347	321	366
CASTILLA Y LEON	1.005	974	877	827	993	755	776	721	785	988	958	1.012
CASTILLA-LA MANCHA	431	437	351	369	347	354	413	431	497	506	577	603
CATALUÑA	3.470	4.181	3.638	3.401	3.481	3.194	3.490	3.230	3.316	3.180	2.942	3.403
CM.DAD. VALENCIANA	923	1.086	1.006	1.356	1.147	978	1.592	2.268	2.761	3.064	3.358	4.324
EXTREMADURA	166	204	176	174	202	170	170	140	170	199	190	218
GALICIA	923	1.226	1.263	1.183	1.240	1.063	1.003	1.117	1.221	1.364	1.475	1.454
MADRID (CM.DAD. DE)	1.161	1.202	1.008	945	1.128	1.231	1.246	1.446	1.587	1.669	1.561	1.533
MURCIA (REGION DE)	472	493	273	382	567	441	474	508	854	966	1.146	1.642
NAVARRA (CM.DAD. FORAL DE)	1.532	1.679	1.420	1.503	1.698	1.321	1.512	1.374	1.542	1.567	1.403	1.558
PAIS VASCO	2.523	2.746	2.751	2.737	3.013	2.788	2.833	2.519	2.662	2.818	3.080	3.278
LA RIOJA	347	292	273	290	233	182	217	296	334	375	470	544
CEUTA Y MELILLA	11	13	6	10	10	32	7	8	13	24	18	13
TOTALES	16.791	18.486	16.764	16.842	17.922	15.644	16.796	17.260	19.138	20.600	21.049	24.231
VARIACIÓN INTERANUAL												
ANDALUCIA	-	7,71	-7,16	1,00	15,52	-21,43	-3,12	12,46	-2,12	7,89	17,45	36,85
ARAGON	-	-4,17	-20,87	4,67	-12,96	-13,98	-16,83	6,71	9,64	23,32	-3,37	19,82
ASTURIAS (PPDO. DE)	-	-14,83	-0,59	5,31	2,06	-44,51	29,37	-11,22	24,71	6,68	-0,22	14,50
BALEARES (ISLAS)	-	32,68	17,21	-19,24	21,63	1,55	4,82	2,66	-2,59	28,57	-22,22	-6,30
CANARIAS	-	42,24	55,15	26,17	33,13	-9,53	-1,29	7,03	2,92	4,73	6,77	18,18
CANTABRIA	-	31,02	8,82	-33,33	22,22	-22,73	8,46	-0,68	-1,71	20,49	-7,49	14,02
CASTILLA Y LEON	-	-3,08	-9,96	-5,70	20,07	-23,97	2,78	-7,09	8,88	25,86	-3,04	5,64
CASTILLA-LA MANCHA	-	1,39	-19,68	4,84	-5,71	2,02	16,67	4,36	15,31	1,81	14,03	4,51
CATALUÑA	-	20,49	-12,99	-6,51	2,35	-8,24	9,27	-7,45	2,66	-4,10	-7,48	15,67
CM.DAD. VALENCIANA	-	17,66	-7,37	34,79	-15,41	-14,73	62,78	42,46	22,62	10,18	9,60	28,77
EXTREMADURA	-	22,89	-13,73	-1,14	16,09	-15,84	0,00	-17,65	21,43	17,06	-4,52	14,74
GALICIA	-	32,83	3,02	-6,33	4,82	-14,27	-5,64	11,37	9,31	11,71	8,14	-1,42
MADRID (CM.DAD. DE)	-	3,53	-16,14	-6,25	19,37	9,13	1,22	16,05	9,75	5,17	-6,47	-1,79
MURCIA (REGION DE)	-	4,45	-44,62	39,93	48,43	-22,22	7,48	7,17	68,11	13,11	18,63	43,28
NAVARRA (CM.DAD. FORAL DE)	-	9,60	-15,43	5,85	12,97	-22,20	14,46	-9,13	12,23	1,62	-10,47	11,05
PAIS VASCO	-	8,84	0,18	-0,51	10,08	-7,47	1,61	-11,08	6,47	5,07	9,30	6,43
LA RIOJA	-	-15,85	-6,51	6,23	-19,66	-21,89	19,23	36,41	12,84	12,28	25,33	15,74
CEUTA Y MELILLA	-	18,18	-53,85	66,67	0,00	220,00	-78,13	14,29	62,50	84,62	-25,00	-27,78
TOTALES	-	10,09	-9,32	0,47	6,41	-12,71	7,36	2,76	10,88	7,64	2,18	15,12

(*) Los datos de 2018 son provisionales.

Malalties professionals per territoris i sexe									
	Total			Homes			Dones		
	MP	Δ	Δ%	MP	Δ	Δ%	MP	Δ	Δ%
CATALUNYA	3383	426	14,41%	1538	84	5,78%	1845	342	22,75%
Barcelona	2466	286	13,12%	1129	28	2,54%	1337	258	23,91%
Girona	303	-30	-9,01%	151	0	0,00%	152	-30	-18,48%
Lleida	187	27	16,88%	99	28	35,82%	88	1	1,15%
Tarragona	427	143	50,35%	159	30	23,28%	288	113	72,90%

Font sistema Comunicació de Enfermedades Profesionales Seguridad Social (CEPROSS). Δ: Variació respecte dades de l'any 2017

Analitzant les dades territorialment a Catalunya, l'alça quantitativa en nombre s'ha produït tant per homes com per dones. En percentatge, és més elevat en les dones assolint un augment del 22,75% i en els homes el 5,78%.

Per províncies el CEPROSS identifica una variació a l'alça de declaracions de malalties professionals, excepte a la província de Girona, concretament entre les dones. Desconeixem el motiu i per això, fora bo que el Ministeri acompanyés les dades amb explicacions dels motius.

L'any 2018, igual que el 2017 respecte el 2016, es repeteix la tendència en la qual es declaren més malalties per les dones que per als homes. Per tant, el resultat indueix la segregació del treball per sexes i l'exposició a determinats agents i condicions de

treball determina el resultat diferenciat. No obstant, hem de destacar la dada que apuntàvem a l'apartat anterior sobre la baixada de declaracions de malalties respecte l'any 2017 al territori de Girona i, concretament, entre el col·lectiu de dones (-18,48%).

Comparativa 2017-2018

	2017			2018		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
Grup 1	153	82	71	168	95	73
Grup 2	2.327	1.163	1.164	2.405	1.160	1.245
Grup 3	143	33	110	468	113	355
Grup 4	126	84	42	139	87	52
Grup 5	204	88	116	201	81	120
Grup 6	7	6	1	2	2	0
	2.960	1.456	1.504	3.383	1.538	1.845

Font: Ministerio de Empleo y Seguridad Social

Grup malaltia professional segons RD 1299/2006

	Total			Homes			Dones		
	MP	Δ	Δ%	MP	Δ	Δ%	MP	Δ	Δ%
TOTAL	3.383	426	14,41%	1.538	84	5,78%	1.845	342	22,75%
1.- Agents químics	168	14	9,09%	95	13	15,85%	73	1	1,39%
2.- Agents físics	2.045	80	3,44%	1.160	-2	-0,17%	1.245	82	7,05%
3.-Agents biològics	468	326	229,58%	113	81	253,13%	355	245	222,73%
4.- Inhalació de substàncies i agents ncaa	139	13	10,32%	87	3	3,57%	52	10	23,81%
5.- MP de la pell x substàncies i agents ncaa	201	-3	-1,47%	81	-8	-8,99%	120	5	4,35%
6.-Agents carcinògens	2	-4	-66,67%	2	-3	-80,00%	0	-1	-100%

Font sistema Comunicación de Enfermedades Profesionales Seguridad Social (CEPROSS). Δ: Variació respecte dades de l'any 2017

Grup 1: Malalties professionals causades per agents químics.

Grup 2: Malalties professionals causades per agents físics.

Grup 3: Malalties professionals causades per agents biològics.

Grup 4: Malalties professionals causades per inhalació de substàncies i agents no compresos en altres apartats.

Grup 5: Malalties professionals de la pell causades per substàncies i agents no compresos en algun dels altres apartats.

Grup 6: Malalties professionals causades per agents carcinògens.

El quadre de malalties professionals està dividit en 6 grups depenent de la causa de la malaltia. Atenent a la distribució de les malalties per grups, a Catalunya ens trobem que l'any 2018 el grup 2, el dels agents físics on s'engloben les malalties causades per factors ergonòmics com els moviments repetitius i les postures forçades, el soroll, esforços sostinguts de la veu, radiacions ionitzants, etc., segueix sent el més nombrós.

Comparant l'any 2018 amb el 2017, observem un augment de totes les malalties declarades, excepte a les que fan referència al grup 5 (malalties professionals de la pell causades per substàncies i agents no compresos en algun dels altres apartats) i el grup 6 (malalties professionals causades per agents carcinògens). L'enorme baixada de les notificacions per exposició a agents cancerígens (-66,67%) és realment

significativa, així com l'augment de les causades pels agents biològics. Si atenem a la problemàtica detectada amb l'amiant al metro de Barcelona i d'altres similars a l'estat espanyol (també present al metro de Madrid i València), és esfereïdor veure aquesta disminució tant notable si la posem al costat del patiment de les persones treballadores exposades a aquest reconegut agent cancerigen al metro de Barcelona. Incomprensible també és la baixada de reconeixements de MMPP per agents cancerígens (grup 6) si atenem al fet que la incorporació i reconeixement de la pols de sílice com a cancerigen, molt present en el sector de la construcció. Tanmateix, els agents químics que provoquen malalties a la pell experimenten un augment molt petit (-1,47%) a les empreses i ens indueix a pensar que aquests agents nocius no estan ni controlats ni avaluats.

Cal destacar les considerables diferències de la incidència que tenen les malalties dels diferents grups entre homes i dones la qual cosa, repetim, ens indica una distribució del treball discriminatòria per raó de gènere, en els diferents sectors d'activitat.

MINISTERIO DE TRABAJO, MIGRACIONES Y SEGURIDAD SOCIAL																				SECRETARÍA DE ESTADO DE LA SEGURIDAD SOCIAL		
CEPROSS-28. EVOLUCIÓN DE LOS PARTES COMUNICADOS CON BAJA DISTRIBUIDOS POR CNAE-2009																						
AÑO	CNAE-09 (nivel de agrupación letra)																				No consta	TOTAL
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O	P	Q	R	S	T		
NÚMERO																						
2013	201	49	3.050	8	67	484	988	105	432	33	5	3	68	630	232	97	818	66	252	11		7.599
2014	190	48	3.145	1	117	516	1.046	117	513	33	8	2	50	637	304	109	919	81	266	9	1	8.112
2015	273	29	3.388		97	530	1.196	116	618	37	7	4	53	821	289	136	1.097	70	292	14	6	9.073
2016	300	40	3.676	1	112	594	1.329	139	620	43	7	3	71	997	329	159	1.057	86	307	13	3	9.886
2017	327	30	3.621	2	128	626	1.445	124	679	30	8		74	1.074	310	177	1.038	59	351	22	15	10.140
2018	366	51	4.104	2	117	747	1.533	152	823	42	3	5	58	1.196	359	175	1.193	69	354	26	7	11.382
VARIACIÓN INTERANUAL																						
2014/2013	-5,47	-2,04	3,11	-87,50	74,63	6,61	5,87	11,43	18,75	0,00	60,00	-33,33	-26,47	1,11	31,03	12,37	12,35	22,73	5,56	-18,18		6,75
2015/2014	43,68	-39,58	7,73	-100,00	-17,09	2,71	14,34	-0,85	20,47	12,12	-12,50	100,00	6,00	28,89	-4,93	24,77	19,37	-13,58	9,77	55,56	500,00	11,85
2016/2015	9,89	37,93	8,50		15,46	12,08	11,12	19,83	0,32	16,22	0,00	-25,00	33,96	21,44	13,84	16,91	-3,65	22,86	5,14	-7,14	-50,00	8,96
2017/2016	9,00	-25,00	-1,50	100,00	14,29	5,39	8,73	-10,79	9,52	-30,23	14,29	-100,00	4,23	7,72	-5,78	11,32	-1,80	-31,40	14,33	69,23	400,00	2,57
2018/2017	11,93	70,00	13,34	0,00	-8,59	19,33	6,09	22,58	21,21	40,00	-62,50		-21,62	11,36	15,81	-1,13	14,93	16,95	0,85	18,18	-53,33	12,25
A. Agricultura, ganadería, selvicultura y pesca. B. Industrias extractivas. C. Industria manufacturera. D. Suministro de energía eléctrica, gas, vapor y aire acondicionado. E. Suministro de agua, actividades de saneamiento, gestión de residuos y descontaminación. F. Construcción. G. Comercio al por mayor y al por menor; reparación de vehículos de motor y motocicletas. H. Transporte y almacenamiento. I. Hostelería. J. Información y comunicaciones. K. Actividades financieras y de seguros. L. Actividades inmobiliarias. M. Actividades profesionales, científicas y técnicas. N. Actividades administrativas y servicios auxiliares. O. Administración pública y defensa; seguridad social obligatoria. P. Educación. Q. Actividades sanitarias y de servicios sociales. R. Actividades artísticas, recreativas y de entretenimiento. S. Otros servicios. T. Actividades de los hogares como empleadores de personal doméstico; actividades de los hogares como productores de bienes y servicios para uso propio U. Actividades de organizaciones y organismos extraterritoriales.																						

Font: Ministerio de Empleo y Seguridad Social

3.2. Patologies no Traumàtiques Causades o Agreujades pel Treball (PANOTRATTS)

A Catalunya durant el 2018 es van comunicar 1.590 Patologies no Traumàtiques Causades o Agreujades pel Treball (PANOTRATTS) de les que 970 van ser amb baixa. Això suposa un augment del 50,62% respecte l'any 2017. Pel que fa a les patologies sense baixa, se'n van comunicar 620 suposant un increment del 10,12% respecte l'any 2017.

PANOTRATTS a Catalunya. Xifres absolutes									
	Amb baixa			Sense baixa			Totals		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
2017	369	275	644	319	244	563	688	519	1.207
2018	605	365	970	374	246	620	979	611	1.590
□%	+63,9%	+32,72%	+50,62%	+17,2	+0,81	+10,12%	+1,42	+17,7	+31,73

Font: Ministerio de Empleo y Seguridad Social. □: variació respecte de l'any 2017

El 2018 s'ha produït un augment molt notable respecte el 2017 arribant, com es pot observar en el quadre anterior, el 31,73% del total. No disposem de les dades de Catalunya pel tipus de patologia, però sí la distribució d'aquestes dades per províncies.

PANOTRATTS a Catalunya 2018 . Xifres absolutes per províncies

	Amb baixa			Sense baixa			TOTALS		
	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total
Barcelona	447	295	742	237	168	405	684	463	1.147
Girona	62	28	90	61	28	89	123	56	179
Lleida	33	11	44	24	10	34	57	21	78
Tarragona	63	31	94	52	40	92	115	71	186
Catalunya	605	365	970	374	246	620	979	611	1.590

El quadre de distribució de malalties per províncies, permetria una millor explicació si poguéssim creuar-lo amb la informació sobre sectors d'activitat i agents causants. De la manera que es pot obtenir la informació sense creuaments, resulta críptic per la comprensió, l'anàlisi i, per extensió, per poder intervenir en allò que les està causant.

3.3 Conclusions de les malalties professionals (MMPP)

1. A Catalunya l'any 2018 s'han comunicat un total de 4.993 malalties relacionades amb el treball (sumant MMPP i PANOTRATSS), el que significa un augment respecte el 2017 on se'n van reconèixer 4.167. Un 14,41% més en MMPP i un 31,73% en PANOTRATSS.

2. S'ha produït un canvi de tendència a l'alça en la declaració de les MMPP a Catalunya via CEPROSS i continua l'augment sostingut que es donava a l'alça en el PANOTRATSS el 2017. L'augment de l'indicador PANOTRATSS no és conjuntural. Segueix existint la necessitat d'adequar els processos de reconeixement de les malalties professionals.
3. Pel que fa al tipus de malalties, el grup 2 segueix sent el més nombrós (agents físics: osteomusculars, postures forçades, hipoacúsies, esforços sostinguts de la veu, radiacions ionitzants) que suposen el 70% de les comunicacions de malalties professionals a Catalunya distribuïnt-se en un 52% per les dones i un 48% pels homes. Ressenyar també l'espectacular augment de les MMPP per agents biològics, passant de 143 el 2017 (un 5% del total) a 468 el 2018 (un 14% del total). En el quadre general estatal de MMPP per CNAE del Ministeri es fa difícil connectar aquestes variacions esmentades de declaració de MMPP per sectors.
4. En l'anàlisi del quadre de dades de MMPP ho apuntàvem, el subregistre de les comunicacions de les malalties causades per agents carcinògens (el corresponent al grup 6) és força escandalós. L'any 2015, CCOO va dir en un estudi que no ha perdut vigència, que s'estimava que el 76% de malalties no es declaraven a Catalunya i enguany les dades ens tornen a reiterar el mateix.
5. En quant a la dimensió de gènere, cal destacar la diferent incidència que tenen les malalties dels grups 3 i 4 entre homes i dones, conseqüència dels diferents sectors on treballen els uns i les altres.
6. Són molt destacables els augments de les baixes per la via del PANOTRATSS de les persones treballadores, homes i dones. Arribant en conjunt a un augment de més del 50% l'any 2018 respecte el 2017.
7. Les actuacions de les mútues d'accidents de treball i malalties professionals, obstaculitzant el reconeixement de les MMPP (per citar un exemple entre molts d'altres, les bursitis i túnel carpià per les treballadores de la llar) genera una contínua subdeclaració que no apareix en les xifres anuals.

Per últim, des de CCOO reiterem la por de les persones treballadores a perdre la feina, fet que comporta que no es reclamin danys com de procedència laboral. Tanmateix, hem de dir que les dificultats que es troben cada dia les persones treballadores que reclamen reconeixement de malalties de procedència laboral (canvi de contingència) són deguts, en gran mesura, a la manca de recursos del Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. Una manca que es tradueix directament en l'endarreriment dels processos de determinació i la disminució del nombre resultant de reconeixement de persones treballadores amb una malaltia de procedència laboral.

4. Propostes de CCOO

Per reduir els accidents del treball i les malalties professionals a Catalunya calen actuacions decidides i concretes. L'anàlisi de les dades ens empenta a reiterar algunes propostes fetes amb anterioritat, però, malgrat repetir-les, aquestes mantenen tota la seva vigència.

- **Cal derogar les reformes laborals, per eradicar la precarietat i avançar en un nou marc laboral que combati:**
 - **El frau a la contractació temporal**, amb nivells insostenibles de rotació i de durada dels contractes temporals (una tercera part dels contractes temporals a Catalunya tenen una durada inferior a una setmana), sistema precari de contractació i del tot incompatible amb la protecció de la seguretat i salut de les persones treballadores.
 - **El frau en la contractació a temps parcial, amb allargaments de jornades, incompliment dels descansos legals, hores de treball no declarades i hores extres no pagades**, entre d'altres que impossibiliten una activitat preventiva de feines ni tan sols avaluades perquè no es declaren.
- Demanem a les administracions més recursos a la Inspecció de Treball que s'han anat reduint any rere any amb la disminució dels pressupostos. Cal un augment dels inspectors, subinspectors, tècnics habilitats i personal de suport. Inspecció ha d'intervenir en la precarització de les condicions de treball a tots els nivells (subcontractació en cadena, deficient efectivitat de la prevenció i reducció de l'accidentalitat laboral, actuacions de les mútues en relació als accidents de treball i malalties professionals, la correcta participació dels representants dels treballadors en la PRL, etc.).
- Demanem a la direcció de la Inspecció, ser considerats com a part interessada a tots els efectes, així com participar activament en tot el procés d'investigació dels accidents mortals donat que no sempre existeix representació sindical a totes les empreses. Una possibilitat que ha estat negada reiteradament per la Inspecció refugiant-se en legalismes que permeten la impunitat dels responsables empresarials que no es prenen la prevenció com un element bàsic per evitar els accidents i adoptar les mesures adients.
- El govern de la Generalitat i de l'Estat ha de dotar amb suficients recursos econòmics i humans l'Institut Català de Seguretat i Salut Laboral (ICSSL) i l'Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el Trabajo (INSHT). És necessari seguir treballant per l'Estratègia Espanyola i Catalana de Seguretat i Salut en el Treball, mitjançant els organismes competents en la matèria, des dels tècnics als d'execució i intervenció. La seguretat i la salut de les persones és un bé comú que

ha de ser preservat mitjançant polítiques actives i amb la corresponent participació dels agents socials.

- Cal obrir un espai d'intervenció en matèria de Prevenció de Riscos Laborals, amb la intervenció dels poders públics en la mobilitat de les persones treballadores pels accidents *in itinere*. La tendència a l'alça d'aquesta accidents és preocupant i no pot seguir sent vista com una qüestió aliena a la Prevenció de Riscos Laborals.
- Cal revertir la reforma del marc jurídic de les mútues, que envaeix les competències dels serveis públics de salut i privatitza la gestió d'activitats que haurien de ser exclusives de la Seguretat Social. Les mútues neguen de manera sistemàtica el reconeixement del dany de procedència laboral. L'expulsió de les persones treballadores del sistema de cobertura dels accidents laborals i malalties professionals al sistema públic de salut genera indefensió per les persones, no situa el problema al lloc de procedència que li correspon, és a dir, al centre de treball mancat de mesures preventives, i a més va en detriment dels recursos disponibles per la cobertura sanitària i de prestacions de protecció bàsiques.
- Cal reformular les funcions i competències de la SGAM (abans ICAM) amb la participació dels agents socials. Cal replantejar els criteris en la realització de les avaluacions mèdiques de forma que s'eviti donar altes indegudes a persones que no estan en condicions de tornar a treballar.
- Seguim insistint en la necessitat d'emprendre una campanya de revisió de la contractació dels serveis de prevenció aliens, per ser la modalitat preventiva més utilitzada, i del contingut dels contractes. Cal establir uns mínims de la qualitat preventiva i dels recursos preventius observant un rati de dedicació hora per treballador/a. Les propostes preventives per ser efectives no es poden reduir a la informació i formació dels treballadors/es fent recaure la prevenció sobre les seves espatlles. El contingut dels contractes dels serveis de prevenció aliens els falta molta concreció i delimitació dels mínims per garantir que es fa una veritable PRL.
- La negociació col·lectiva i els convenis han de desenvolupar criteris de participació, intervenció i codecisió de les parts respecte els accidents de treball i la salut laboral. Segueix sent necessària la creació de la figura del delegat i delegada de prevenció sectorial, per arribar als centres de treball sense representació sindical. Sense la participació de tots els actors i la integració efectiva de la prevenció de riscos laborals a l'empresa no es milloraran els resultats de la Prevenció de Riscos Laborals.

Barcelona, 25 d'Abril de 2019